KA KNJIŽ

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 85 (2704) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, sobota 10. aprila 1954 | Cena 20 lir

Uspelo protestno demonstracijo 13.000 podjetij podprlo ladjedelniško delavstvo s pohodom po mestu

Tržačani ne bodo dovolili, da bi jih Rim in njegovi emisarji še nadalje zavajali s polovičnimi ukrepi in praznimi obljubami

Včeraj popoldne so tudi delavci ladjedelnice Sv. Marka inTovarne strojev pokazali svojo solidarnost z malimi podjetniki in trgovci; hkrati pa so ponovno demonstrirali proti suspendiranju delavcev in krčenju rela v obratih CRDA.

Protestna zapora 13.000 malih obratov je popolnoma uspela, saj so se ob 13 zaprli roloji vseh tržaških trgovin, branjevci so pospravili stojnice in prenehali s prodajo, obrtniške delavnice so zaprle obrate, ustavilo se je delo v vseh malih in srednjih podjetjih. Najbolj pa je prišla do izraza zvečer zatemnitev oken in pomanjkanje neonske razsvetljave.

Protestna akcija je bila izvedena točno po načrtu. Edina izjema so samo Delavske zadruge, ki so poslovale normalno obilno zastražene s policijo. Vodstvo zadrug se za tako zadržanje sicer izgovarja, da niso bili povabljeni na akcijo. To je le šibak izgovor, saj so Delavske zadruge prav tako prizadete in, kot smo izvedeli, je bilo poslano povabilo na zadružno zvezo, katere član so tudi Delavske zadruge. Zadružna zveza sicer ni zavzela določenega stališča in je prepustila odločitev svojim članom, ki so se skoro vsi manifestacije udeležili, tako da predstavljajo Delavske zadruge edino nečastno izjemo.

Akcija 13.000 malih podjetij, ki zaposlujejo več kot 25.000 oseb je torej uspela nad vsa pričakovanja. Vendar pa je to le prvi korak za dosego ciljev, ki so si jih zastavili mali podjetniki. Ni dovolj samo enkrat odločno protestirati, temveč je treba vztrajati na svojih zahtevah, vse dokler ne bodo oblasti izpolnile bistvenih točk.

Iz zadnjega uradnega poročila koordinacijskega odbora pa se dobiva vtis, da skušajo oblasti s polovičnimi ukrepi in z novimi obljubami preprečiti in razbiti nadaljnje akcije.

Koordinacijski odbor tržaških malih in srednjih podjetij v začetku poročila opisuje včerajšnjo zaporo in ugotavlja, da je bila demonstracija popolna, saj so sodelovala vsa prizadeta podjetja po predvidenem načrtu. Istočasno se koordinacijski odbor zahvaljuje vsem onim kategorijam, ki so solidarnostno manifestirale skupno s trgovci in ostalimi malimi podjetniki.

Ob koncu uradnega poročila pa sporoča odbor, da je javil Fabiani vodja urada italijanskega političnega svetovalca pri ZVU, da je v teku procedura za sklenitev conskega proračuna in da so pričeli proučevati zahteve malih podjetnikov izglasovane v resoluciji od 3. marca. Poročilo ne dodaja temu obvestilu nikakega komentarja.

Iz tega poročila, kot tudi iz včerajšnjega pisanja lista «Le Ultime Notizie» in drugih virov sledi, da skušajo rimski funkcionarji razbiti nadaljnje demonstracije, ne da bi izpolnili upravičene zahteve malih podjetnikov. Conski proračun tako ne predvideva nikakih novih obsežnejših nakazil za naročila javnih ustanov, niti niso predvidene večje javne gradnje. Istočasno pa predstavniki oblasti govore, da dobivajo tržaška podjetja že tako preveč lahko kredite in ni potreba nikakih novih sredstev v ta namen in da, je položaj v Italiji mnogo hujši. Včerajšnje «Ultime» pa same priznavajo, da je «nemogoče» izpremeniti davčni sistem in da so vsi taki upi zaman razen «nekoliko večjega razumevanja». Skratka vse tri osnovne zahteve: povečanje javnih gradenj in naročila, krediti in zmanjšanje davčnega pritiska ne bodo izpolnjene.

Kljub temu pa nenadno izredno veliko zanimanje oblasti (ZVU je danes ponovila svojo že včeraj objavljeno uradno pojasnilo) jasno govori o tem, kako rimskim funkcionarjem in njihovim podrepnikom malo gre v račun včerajšnja jasna protest-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sončna Gorica v gospodarski krizi

Politika vladajoče demokristjanske stranke je dovedla goriško gospodarstvo v hudo krizo, ki se odraža na vsakem koraku in ki jo brez izjeme najbolj občutijo vsi delovni ljudje.

Poglejmo na primer mesto Gorico. Svoj čas je bila živahno središče za trgovino in trgovinsko izmenjavo z oboji dolinskimi in hribovitimi kraji. Zaslužka je bilo dovolj in brezposelnosti skoraj ni bilo. Kaj pa sedaj. Na približno 40.000 prebivalcev ima okoli 4.000 brezposelnih, kar je okoli 10 odstotkov celotnega števila prebivalstva. S svojimi 13.000 brezposelnimi pa je goriška pokrajina, ki šteje okoli 130.000 ljudi, med prvimi italijanskimi pokrajinami z najvišjim odstotkom brezposelnih. Čeprav sindikalne organizacije zahtevajo od osrednjih oblasti jamstva, da bi se stanje zboljšalo, so ljudje v stalni nevarnosti, da bodo izgubili zaslužek. Združene jadranske ladjedelnice v Tržiču so že več mesecev brez naročil in če jih ne bo v kratkem, bo ravnateljstvo poslavilo na cesto 75 odstotkov delavcev od približno 8.000 zaposlenih. Delavci upravičeno vodijo borbo, da bi se podjetja IRI-FIM odcepila od Confindustrie in da bi nadzorstvo nad CRDA prevzel parlament, kar bi z drugimi besedami pomenilo neka vrste podržavljenje ladjedelnic. Za to so delavci zainteresirali tudi poslance skoraj vseh političnih strank, toda klub temu ladjedelniški žerjavi mirujejo, doki pa so prazni.

Kriza ladjedelniške industrije vpliva na celotno gospodarstvo pokrajine, najbolj pa škoduje proizvajalcem samim, ki delajo po skrčenem delovnem času. Med njimi so tudi delavci slovenskih vasi Jamlje, Doberdob, Poljane itd., ki so občutijo slabo gospodarsko politiko italijanskih oblasti v ladjedelnici. Delavci so izmenje, in to so povedali pro na zadnjem shodu predstavnikoo notranjih komisij v Tržiču, da je treba uvesti svobodno trgovinsko izmenjavo z vsemi državami, predvsem pa da je treba sporazumeti z Jugoslavijo za naročila ladijskih trupov, katere izdelujejo v Trstu, pa bi jih prav tako lahko izdelovali tudi v tržiških ladjedelnicah, ki so opremljene z modernimi stroji.

Iz Krasu, to se pravi v doberdobski občini, pa tudi v drugih slovenskih občinah in celo prav posebno v Gorici, je zelo občutena mladinska brezposelnost. Ladjedelnice ne sprejemajo vajencev, obrt izumira, mladina pa, ki je brez poklica, se zaradi skoposti kraške zemlje preživlja s pobiranjem granat, ki so še izza prve svetovne vojne raztresene po pašnikih. Iskanje starega železa ni le malo donosen posel, ampak je tudi zelo nevaren, saj je že marsikateri mlad človek pri tem iskanju našel tudi smrt.

Tudi tako imenovani delovni centri, ki jih je italijanska vlada z zakonom določila, da bi v njih za nekaj sto lir dnevno dobili brezposelni zapostitev, niso najbolj pošteni, ker so si prav s kupoprodajo carine in drugih prispevkov nabrali težke milijone.

Delovanje goriške proste cone je razkrilo preveč gnilobe, da bi mogla še nadalje živeti v takih pogojih. Treba je spremeniti njen namen, pomeni mora sredstvo za zmanjšanje gospodarske krize, ki je nastala po nesmiselni razmejitvi. To mora postati v letu 1954 toliko bolj, ker se kriza iz leta v leto stopnjuje in ker je brez dela vedno več ljudi. Na mesto sedanjega upravnega odbora je treba postaviti zanesljive ljudi, ki bodo javno obsodili, če že ne bo mogoče drugače odpraviti vse dosedanje špekulacije.

To je le del gospodarskih vprašanj, ki danes z vso silo pritiskajo na goriškega delovnega človeka, Slovenca in Italijana, in s katerimi se bo ukvarjal II. kongres Demokratične fronte Slovencev v Italiji 25. aprila t. l., na katerem bodo delegati vseh zamejskih Slovencev, Goričanov in Benečanov, spregovorili po svojih delegatih. Kongres bo tudi sprejel številne, za nadaljnji razvoj Slovencev v Italiji, važne sklepe, kako zagotoviti delovnemu človeku vsakdanje delo in kako ga rešiti skrbi pred jutrišnjim dnem.

Nedvomno bo kongres postavil prav v zvezi z gospodarskimi vprašanji nujnost čim večje enotnosti vseh Slovencev in vsega delovnega goriškega prebivalstva v borbi proti demokristjanski kliki in njenim sopotnikom, ki je kriva za resni položaj na Goriškem. To krivdo so, kakor se zdi, spoznali celo levičarski demokristjanski sindikalisti, saj so na nedavnem pokrajinskem kongresu krščanske demokracije pometli s skorumpirano staro gardo. Ali bodo mlajši polagali več važnosti reševanju gospodarskih vprašanj in kako se bodo lotili njihovega reševanja, o tem danes še ne moremo govoriti. Vendar naj nam ta primer služi za dokaz, da so demokristjani polno odgovorni za sedanji položaj, in da je naša dolžnost, voditi v interesu vsega prebivalstva proti povzročiteljem bede najostrejšo borbo vse dotlej, dokler se ne bo Združene padranske ladjedelnice znova postale vir zaslužka, dokler se ne bo naša mladina izučila svojega poklica in dobila tudi primerne zaposlitve, dokler ne bodo prenehale vse špekulacije na račun proste cone, dokler, skratka, ne bo prišlo do socialne pravičnosti, ki pod vlado šovinistične buržoazije na Goriškem kakor tudi v Italiji nima in ne more imeti domovinske pravice.

Odgovor prof. Sciolisu

(Izjava dr. Dekleve v občinskem svetu)

Kot poročamo na drugi strani, je bil včeraj izglasovan v tržaškem občinskem svetu proračun za leto 1954. Pred glasovanjem so predstavniki posameznih političnih skupin podali svoje izjave. Za Slovansko—italijansko ljudsko fronto je podal izjavo tov. dr. Dekleva, ki je glasoval proti predlogu proračuna. Izjavil je:

«Izjavil sem že, da bom glasoval proti odobritvi proračuna, ker ne odobravam splošne, zlasti pa gospodarske politike, ki jo vodi občinski odbor in večina občinskega sveta, in ki je pripeljala do propada tržaško gospodarstvo, o čemer priča današnja zapora mestnih podjetij. Vzrok tega položaja moramo iskati v vključitvi in podreditvi tržaškega gospodarstva italijanskemu zaradi interesov, ki so v nasprotju z gospodarskimi zahtevami našega mesta. Za dvig tržaškega gospodarstva se je treba povrniti k gospodarskim določbam, ki jih predvideva mirovna pogodba.

Ob tej priliki bi hotel tudi pobijati, kar je zgrešeno izjavil o slovenski šoli prof. Sciolis. Tako imenovana pritoževanja ali izrazi o žrtvah na žalost odražajo realni položaj, v katerem je slovenska srednja šola. Da bi podkrepil svojo tezo, prof. Sciolis nepravilno združuje statistične podatke o slovenskih osnovnih šolah, ki so v posebnem položaju zlasti v okolici, s podatki o srednjih šolah ter postavlja s tem primerjavo, ki lahko samo potvori dejanski položaj in privede javno mnenje v zmoto.

Prof. Sciolis zatrjuje na podlagi podatkov, ki jih z že znanimi nameni združuje, da je razpoložljivost učilnic v primerjavi z obstoječimi razredi 60,1 odst. v italijanski šoli in 77 odst. v slovenski. Po njegovem je povprečno ktevilo učencev za vsako učilnico 38,6 v italijanskih šolah in 26,9 v slovenskih. Ta primerjava ne odraža sedanjega položaja v slovenskih srednjih šolah. Slovenska realna in klasična gimnazija z 238 učenci razdeljenimi na 11 razredov razpolagata namreč s 6 učilnicami, tako da je potreba krita komaj s 54 odst. in ne s 77 odst., kakor bi se dalo sklepati iz njegovih trditev. Povprečje za učilnice je 40 učencev in ne 26,9. 18 razredov nižje srednje šole, ki jih obiskuje 482 učencev, ima na razpolago 11 učilnic. Razpoložljivost učilnic v primerjavi z razredi znaša torej 60 odst. in povprečje za vsako učilnico je 44 učencev. 13 razredov industrijske strokovne šole s 369 učenci razpolaga s 7 učilnicami in krije s tem potrebo za 54 odst., povprečje za vsako učilnico pa je 52 učencev.

Nobena italijanska srednja šola ni v podobnem položaju, zlasti pa ne tiste, ki so podobne ali pa ki odgovarjajo slovenski realni in klasični gimnaziji, na katero sem mislil v svojih izjavah.

Gimnazija Dante Alighieri s 463 učenci razdeljenimi na 17 razredov razpolaga na primer s 17 učilnicami s povprečno 27 učencev na učilnico. Gimnazija Petrarca s 417 učenci razdeljenimi na 17 razredov ima 17 učilnic s povprečno 24 učenci na razred. Realna gimnazija Oberdan v Ul. Veronese s 350 učenci razdeljenimi na 17 razredov ima 14 učilnic in njena potreba po učilnicah je krita z 82 odst., povprečje za vsako učilnico pa znaša 25 učencev. Realno gimnazijo v Ul. Mazzini obiskuje 344 učencev razdeljenih na 15 razredov in razpolaga z 11 učilnicami, tako da je njena potreba krita s 73 odst. s povprečjem 32 učencev na učilnico.

Ta primerjava med podobnimi slovenskimi in italijanskimi šolami odgovarja sedanjemu realnemu položaju in dokazuje slabši položaj slovenske šole v primerjavi z italijansko. Zaradi slabega položaja, v katerem sta slovenska realna in klasična gimnazija, sem zahteval, naj bi jima izročili šest učilnic, ki so ostale prazne v Ul. Lazzaretto vecchio. Ta zahteva, čeprav je bila dokumentirana in upravičena, ni naletela na razumevanje gospoda prisednika pač pa na odkrito ironiziranje.

Ne bom omenjal drugih primerov odkrite diskriminacije, ki se tiče na primer ustanavljanja otroških vrtcev, kakor tudi slovenskih periodičnih in znanstvenih publikacij v mestni knjižnici, omenjam pa v zvezi s trditvijo, da v Trstu ne more samostojno živeti slovenska knjigarna zaradi pomanjkanja primerne trgovske podlage, da je bila že obstoječa knjigarna na Korzu uničena 30. junija 1946, njen inventar pa je bil deloma ukraden, deloma pa zažgan, poznejše prošnje za dovoljenje pa so bile sistematično odbite.

Končno pripominjam, vedno v zvezi z izjavo prof. Sciolisa, da ljubljansko gledališče in zagrebška opera ter druge umetniške skupine, ki so zaprosile za uporabo gledališča Verdi, niso «kakršne koli» skupine, pač pa imajo visoko umetniško vrednost ter prekašajo tudi mnoge druge, ki so že gostovale v tem gledališču. Očitno je torej, da je treba vzrok odklonitve iskati izključno v šovinističnem duhu tistih, ki upravljajo to občinsko kulturno ustanovo.

Iz teh vzrokov in zaradi tega, ker vsi drugi predlogi niso bili upoštevani, bom glasoval proti odobritvi proračuna».

MARŠAL TITO O SVOJEM POTOVANJU V PRIJATELJSKO TURČIJO

Velik pomen prijateljskega obiska za poglobitev vsestranskega sodelovanja

Maršala Tita, ki potuje na „Galebu", spremljajo rušilci „Triglav", „Durmitor", „Biokovo" in „Učka" - Program bivanja v Ankari in Carigradu - Draškovič o vzpostavitvi gospodarskih odnosov s kominformovskimi državami

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 9. — Ob včerajšnjem odhodu na prijateljski in uradni obisk v republiko Turčijo je predsednik jugoslovanske republike maršal Tito dal ravnatelju agencije «Tanjug» naslednjo izjavo:

«Odhajam na obisk k predsedniku prijateljske Turčije gospodu Djelalu Bajaru na njegovo povabilo, ki sem ga sprejel z velikim zadovoljstvom. Menim, da bo ta obisk imel poleg vljudnostnega značaja tudi velik pomen za nadaljnjo poglobitev in razširitev vsestranskega sodelovanja med našima dvema državama».

«Razume se, je nadaljeval maršal Tito, da je moja želja, a prepričan sem, da je to tudi želja predsednika turške republike, da medsebojno izmenjamo naše poglede o raznih vprašanjih tako mednarodnega značaja kakor o tistih, ki neposredno zanimajo naši državi. Posebno veliko važnost pripisujem temu sodelovanju, ki je že do sedaj dalo dobre rezultate tako v pogledu gospodarske izmenjave kot v političnem pogledu, ker menim, da se je balkanski sporazum med tremi državami Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo pokazal kot uspešno sredstvo za zagotovitev miru v tem delu sveta in v svetu sploh, posebno pa še za zavarovanje neodvisnosti in integritete naših držav. Popolnoma sem prepričan, da si državniki in ljudstvo prijateljske Turčije močno prizadevajo in prispevajo velike žrtve za napredek svoje države in za zagotovitev njenega mirnega razvoja. Zaradi tega je naše sodelovanje postavljeno na trdno podlago, ker so to tudi naše težnje. Zato z velikim zanimanjem potujem v prijateljsko turško državo».

Obisk predsednika republike maršala Tita v Turčiji parlamentarni krogi in vsa jugoslovanska javnost toplo pozdravljajo kot dejanje velikega prijateljstva in kot dogodek velikega pomena za nadaljnji razvoj odnosov med državami ankarskega sporazuma.

Predsednik zunanjepolitičnega odbora Zvezne ljudske skupščine Vladimir Popović in ostali člani odbora so v izjavi radiu Beograd ugotovili, da bo obisk maršala Tita še bolj okrepil medsebojno zavezništvo, poglobil sodelovanje balkanskih držav in prispeval k okrepitvi balkanskega sporazuma. V svoji izjavi je Vladimir Popović poudaril, da je Jugoslavija kot neodvisna država utrdila svoj mednarodni položaj ter dala pobudo in velik prispevek za utrditev sodelovanja na Balkanu. Temu cilju bo nedvomno prispeval tudi sedanji obisk maršala Tita v Ankari. «Prepričan sem, je nadalje dejal Vladimir Popović, da bo ta obisk naletel tudi pri drugih narodih, zlasti med Bolgari in Albanci, na velike simpatije, ker je stvar demokratičnega sodelovanja in miru v tem delu sveta tudi njihova stvar, kljub destruktivni sovražni politiki njihovih vlad, ki služijo tujim interesom in ne interesom svojega ljudstva». Narodi Jugoslavije, Turčije in Grčije s simpatijami spremljajo pot maršala Tita na vojni ladji «Galeb» ob spremstvu rušilcev «Triglav», «Durmitor», «Biokovo» in «Učka», ki potuje na prijateljski obisk v zavezniško Turčijo.

Po vesteh iz Ankare bo maršal Tito prispel v Carigrad 12. aprila, od koder bo se istega dne odpotoval v Ankaro, kjer bo ostal tri dni gost predsednika turške republike. V torek 13. aprila je na programu svečan sprejem v predsedništvu turške republike. V sredo bo svečan sprejem v jugoslovanskem veleposlaništvu, v četrtek zvečer pa bo turški zunanji minister Keprulu priredil velik ples v ankarski Operi, na programu so tudi svečana kosila pri predsedniku velike turške skupčine Koraltanu in predsedniku vlade Menderesu v njegovo čast. V četrtek zvečer bo maršal Tito v spremstvu predsednika turške republike odpotoval v Carigrad, kjer bo tri dni bival v palači Dolma Bahče.

Na današnji redni tiskovni konferenci so se inozemski novinarji v Beogradu v glavnem zanimali za gospodarske odnose Jugoslavije z informbirojevskimi državami. Zastopnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Draškovič je izjavil, da ni bilo nobenih uradnih poizkusov za obnovitev gospodarskih odnosov z omenjenimi državami razen neuradnih razgovorov pri slučajnih stikih, kot na primer v Ženevi, ko je zastopnik bolgarske delegacije na zasedanju Evropske gospodarske komisije v razgovoru z jugoslovanskim delegatom omenil potrebo trgovinske izmenjave med Jugoslavijo in Bolgarijo. Draškovič je nadalje poudaril, da je do prekinitve odnosov 50 odstotkov jugoslovanske zunanje trgovine odpadlo na informbirojevske države. Glede odnosov s temi državami pa je poudaril, da je jugoslovansko stališče znano. Jugoslavija v načelu meni, da so trgovinski odnosi med Vzhodom in Zahodom v korist normalizacije odnosov med državami. Zato Jugoslavija s svoje strani meni, da je trgovinska izmenjava z vzhodnoevropskimi državami naraven proces v smeri normalizacije odnosov z njimi. V kratkem bo v Ženevi, posvetovalna konferenca otrgovini med Vzhodom in Zahodom, ki se je bo udeležila tudi Jugoslavija.

Na vprašanje, kdo bi moral prevzeti iniciativo za obnovitev gospodarskih odnosov, je Draškovič poudaril, da je popolnoma razumljivo, da jo morajo podvzeti tisti, ki so krivi za njihovo prekinitev, v tem primeru informbirojevske države.

V zvezi z zadevo Alojza Perneta je Draškovič omenil, da je Jugoslavija v stikih z avstrijsko vlado, da se zadeva prouči, da se reši na način, ki bi zadostil pravici in duhu medsebojnih prijateljskih odnosov. Ob zaključku je Draškovič uradno potrdil, da se do konference azijskih socialistov v Indoneziji udeležila tudi delegacija Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije pod vodstvom Milentija Popoviča.

B. B.

Odvzem dovoljenja za polete s «Cometi»

NEAPELJ, 9. — Angleška nosilka letal «Eagle», ki sodeluje pri iskanju letala «Comet», ki ga od včeraj pogrešajo, je sporočila, da je našla pet trupel. Nekatere ribiške ladje pa so kakih 40 milj od obale našle še druga trupla. To vest je sporočil pomorski oddelek v Neaplju. Italijanska korveta «Ibis», ki tudi sodeluje pri iskanju, je kmalu pozneje sporočila, da je opazila nekaj razbitin in da je že v stiku z britansko ladjo.

V Londonu je predstavnik družbe «BOAC» sporočil, da bodo druga tri letala istega tipa, ki bi morala odpotovati, ostala, kjer so. Druga tri letala «Comet» iste družbe pa so ustavljena v Londonu. Družba je tudi pozvala dve francoski liniji, ki uporabljata letala «Comet», naj prekineta službo s temi letali. Letala «Comet» so začela delovati maja 1952. Tri od teh letal so bila uničena zaradi incidentov, pri katerem je zgubilo življenje skupno 89 oseb.

Predsednik družbe «BOAC» je danes popoldne izjavil, da ne bo mogel prevažati potnikov na letalih «Comet», dokler konstruktorji teh letal ne bodo mogli zagotoviti, da so odkrili vzroke nevarnih nesreč in da so izvršili potrebne spremembe.

Angleški minister za civilno letalstvo je v spodnji zbornici sporočil, da je načelnik preiskovalnega urada v tem ministrstvu sedaj v Italiji in bo takoj odpotoval v Rim, da izvede preiskavo o nesreči. Minister je tudi odredil odvzem dovoljenja za polet z letali «Comet».

Edenov razgovor z Malikom

LONDON, 9. — Britanski zunanji minister Eden je danes sprejel sovjetskega poslanika Malika in se z njim razgovarjal pol ure.

Procesi o škandalih v Rimu in Palermu

RIM, 9. — Afera Montesi še vedno ni prenehala biti predmet zanimanja ne samo senzacij željnih čitateljev časopisov, temveč tudi političnih krogov, čeprav trenutno nima več odmeva v parlamentu in tudi o demisiji zunanjega ministra Piccionija se ne govori več. Pač pa je znana Adriana Bisaccia, ki očitno ni hotela na procesu Mutu povedati vsega kar ve, povedala sedaj — zopet v nekem časopisu, najbrž za visoko vsoto denarja — da je imela s sinom zunanjega ministra otroka, ki so ji ga baje vzeli in ki ga sedaj išče.

Škandalozni procesi se nadaljujejo. V Rimu proces «milijard» s 148 obtoženimi prekupčevalci valute. Na včerajšnji razpravi je prišlo na dan, da so prekupčevalci imeli svoje «postojanke» tudi v Trstu in sicer s podjetjem **«Stimpex»**. V Palermu pa se nadaljuje proces proti članom Giulianove tolpe. Neki Rosario Costanzo je obtožen, da je sodeloval na nekem sestanku z Giulianom in nekaterimi politiki, kar vse je v zvezi z znanim prvomajskim pokolom delavcev v Portella delle Ginestre. Dopisnik ilustriranega časopisa «Epoca», ki povezuje znanega markiza Montagno di San Bartolomeo iz procesa Montesi z Giulianovo tolpo in s sicilijanskimi tihotapci mamil, poroča v zadnji številki te revije, da v okolici Palerma banditi in tihotapci se vedno gospodarijo in da se ljudje bojijo glasno govoriti, kajti očitno hočejo biti na dobri nogi po eni strani z orožniki, še bolj pa po drugi strani s tihotapci in banditi.

V Rimu se je tudi včeraj pred apelacijskim porotnim sodiščem nadaljevala razprava proti garibaldincem zaradi dogodkov v Porčinju v Beneški Sloveniji. Govoril je javni tožilec, ki je precej neprepričljivo dokazoval, da ozopovci niso imeli zveze z Nemci in tudi da niso izvajali taktike «čakanja». Pripomniti je, da obtožence precej površno branijo predvsem kominformovski advokati, od katerih je znani kominformovski prvak odv. Gullo celo odstopil od obrambe.

Medtem pa so včeraj v senatu razpravljali o proračunu za trgovsko mornarico.

Tudi v poslanski zbornici je bila debata o proračunu. Nov proračun za leto 1954-55 predvideva 2355 milijard izdatkov in 2058 dohodkov, t. j. 297 milijard primanjkljaja, katerim je treba prišteti še 65 milijard primanjkljaja, ki izhaja iz gibanja kapitala, tako d znaša celotni proračunski primanjkljaj 362 milijard lir.

DULLES ODPOTUJE DANES na posvetovanje v Evropo

V Londonu in Parizu se bo razgovarjal o ženevski konferenci in o predlogu za «skupno akcijo» v Indokini - O potovanju državnega tajnika sta se osebno dogovorila Eisenhower in Churchill - Lanielove izjave v narodni skupščini

WASHINGTON, 9. — Državni departma je javil, da bo državni tajnik Foster Dulles odpotoval iz Washingtona jutri ob 24. uri (po evropskem času) v Evropo. V London bo prišel v nedeljo zvečer ter se bo zadržal v Parizu v torek in sredo. Predstavnik državnega departmaja je izjavil, da ni bil določen noben program za razgovore in da se bodo razgovori nanašali na organiziranje ženevske konference. Dodal je, da si bodo «verjetno izmenjali mnenje o enotni akciji v Južnovzhodni Aziji».

Iz Pariza bo Dulles odpotoval v sredo zvečer. Dullesa bosta spremljala namestnika državnega tajnika Livingstone Merchant (za evropska vprašanja) in Walter Robretson (za Daljni vzhod) ter svetovalec državnega departmaja Douglas MacArthur.

Dullesovo potovanje v Evropo je bilo določeno po neposrednem posvetovanju med predsednikom Eisenhowerjem in Churchillom. Ameriški predsednik je predlagal britanskemu ministrskemu predsedniku, da bo poslal v Veliko Britanijo nekatere strokovnjake, ki naj bi obrazložili britanski vladi ameriško stališče v zvezi z morebitno skupno izjavo o Indokini.

Churchill pa je predlagal, naj bi prišel v Evropo sam Dulles, da britanski vladi poda vsa pojasnila. Eisenhower je predlog sprejel.

V ameriškem državnem departmaju medtem v naglici pripravljajo listine s podatki, ki naj Dullesu omogočijo odgovoriti na razna vprašanja, ki mu jih bodo v Londonu postavili. V obveščenih krogih izjavljajo, da Velika Britanija načelno ne bi nasprotovala opozorilu Kitajski, poudarjajo pa, da je umestno počakati na izid ženevske konference, da se vidi, kakšno bo stališče sovjetske in kitajske delegacije.

Med glavnimi vprašanji, na katera bo moral Dulles odgovarjati, so: 1. kako bi Washington reagiral, če se Kitajska ne bi ozirala na skupno opozorilo; 2. ali ZDA pričakujejo, da bo Velika Britanija (upoštevajoč seveda tudi mnenje Francije) poslala čete v Indokino? Kakšno drugo pomoč bi sicer ZDA hotele, da bi Velika Britanija nudila v okviru predloga za predlagano skupno akcijo? Sodi se, da bi London nasprotoval pošiljanju svojih čet v Indokino; 3. kakšno obliko nameravajo dati ZDA obrambnemu sistemu, ki bi ga hotele ustvariti za Južnovzhodno Azijo? Baje Velika Britanija načelno ne nasprotuje takemu načrtu, toda hotela bi, še preden pogoje sploh mnenje, vedeti, katere države naj bi bile udeležene v tem sistemu. Zlasti bi hoteli v Londonu, še bolj pa v Camberri in Wellingtonu, vedeti, kakšne vlogo bi hotele ZDA poveriti Japonski v okviru tega obrambnega sistema; 4. kakšno bi bilo ameriško stališče, če bi Singman Ri, v primeru neuspeha ženevske konference, sklenil obnoviti sovražnosti? 5. Kakšni so Dullesovi načrti glede Čangkajškovih vojaških sil?

Verjetno bodo v Londonu vprašali Dullesa tudi, kaj nameravajo napraviti ZDA, če bi v Ženevi sovjetska in kitajska delegacija, ali pa vsaj ena od njiju pokazali «dobro voljo». Znano je namreč, da je Dulles po berlinski konferenci večkrat izjavil, da ni mogoče govoriti o priznanju pekinške vlade z ameriške strani, toda britanski voditelji bodo verjetno skušali doseči od Dullesa obljubo o večji ameriški popustljivosti v primeru, da pekinška vlada pokaže dobro voljo.

Z bojišča okoli Dien Bien Fu pa javljajo, da so Hočiminhove sile preteklo noč povečale topniški ogenj na trdnjavo in danes se je ta še povečal. To daje misliti na bližnjo novo ofenzivo. Relativni mir v preteklih dneh in nočeh je omogočil obema nasprotnima taboroma, da izvršita nove priprave, eden za napad, drugi pa za obrambo. Francosko letalstvo je, kolikor je vreme dopuščalo, spuščalo v oblegano trdnjavo nove dobave vojaškega materiala in hrane.

Iz Saigona javljajo medtem, da bo cesar Bao Daj odpotoval jutri zjutraj s svojim letalom v Francijo. Pripominja se, da bo Bao Daj prišel v Pariz istočasno kakor Foster Dulles, kar daje misliti, da se bosta vietnamski cesar in ameriški državni tajnik v Parizu sestala na razgovor.

V francoski skupščini je ministrski predsednik Laniel danes govoril o Indokini in je med drugim izjavil, da je Hočiminh začel svojo močno ofenzivo proti Dien Bien Fu prav v trenutku, ko so bili stavljeni predlogi, in se je lahko predvideval začetek mednarodnih pogajanj.

«Predlagalo se je — je nadaljeval Laniel — naj bi sklicali skupščino na svojstvu tajnega odbora, toda to bi bilo mogoče samo, če v tej dvorani ne bi bila tudi skupina, ki se je postavila na stran sovražnikov Francije». Nato je Laniel omenil, da je vlada že poleti podvzela ukrepe za morebitno mirno rešitev. 5. marca je objasnila pogoje za prenehanje sovražnosti v zvezi z govorom indijskega ministrskega predsednika Nehruja. Že na bermudski konferenci so skupno razpravljali o možnost vzpostavitve miru v Indokini. V Ženevi se bo o tem vprašanju ponovno razpravljalo. 22. aprila se bodo zavezniški strokovnjaki sestali, da pripravijo razgovore, ki jih bodo zahodni ministri imeli 23. aprila v Parizu.

V zvezi s pomočjo, ki jo Kitajska nudi Hočiminhu, je Laniel izjavil, da bi brez te pomoči bitka pri Dien Bien Fu bila že končana. Dodal je, da pripisuje nasprotnik veliko važnost svojim napadom na Dien Bien Fu, ki jih je začel prav tik pred ženevsko konferenco, kakor je napadel Luang Prabang tik pred berlinsko konferenco.

Razorožitvena komisija OZN razpravlja o ustanovitvi pododbora petih

Pododbor naj bi na privatnih sejah razpravljal o razorožitvi in o nadzorstvu nad atomsko silo ter naj bi poročal do 15. julija - Nehrujev predlog o vodikovi bombi naj bi bil izročen v proučitev temu pododboru

NEW YORK, 9. — Danes se je v New Yorku sestala razorožitvena komisija OZN pod predsedstvom kuomintanškega delegata Cianga.

Britanski delegat Pierson Dixon je predlagal ustanovitev pododbora, v katerem naj bi bili predstavniki Kanade, Francije, Sovjetske zveze, Velike Britanije in ZDA. Ta pododbor naj bi privatno nadaljeval s proučevanjem o razorožitvi in nadzorstvu nad atomsko silo. Pododbor naj bi imel svojo prvo sejo v New Yorku in naj bi do 15. julija predložil poročilo razorožitveni komisiji. Pododbor naj bi sam določil svoj delovni načrt in naj bi imel popolno svobodo akcije.

Francoski delegat Hoppenot je priporočal naglo ustanovitev pododbora, v katerem naj bi sodelovale štiri velesile, ki so podpisale berlinsko izjavo, in Kanada. Dodal je, naj bi pododbor imel privatne seje v raznih zahodnih prestolnicah.

Ameriški delegat Cabot Lodge pe izjavil, da je njegova vlada pripravljena proučiti vse nove predloge, ki bi lahko omogočili napredek na poti razorožitve, ter je omenil Eisenhowerjeve predloge za mednarodni sporazum o atomski sili. Predlagal je nato, naj bi Nehrujeve predloge o vodikovi bombi predložili v proučitev pododboru, ki bi se ustanovil. (Indija je namreč včeraj uradno predložila Nehrujev predlog glavnemu tajniku OZN z zahtevo, naj se njegova vsebina sporoči razorožitveni komisiji).

V imenu Kanade je delegat Johnson poudaril nunojst ustanovitve pododbora, sovjetski delegat Višinski pa je izjavil, da zahodni predlog in izjave zahodnih delegatov terjajo skrbno proučitev, in si je pridržal pravico povedati svoje mnenje na eni od prihodnjih sej. Dodal je, da je absolutno potrebno podvzeti ukrepe, da se prepreči nova svetovna vojna, ter da je potrebno ne samo sprejeti sklepe, pač pa jih tudi izjajati.

Predstavniki Nove Zelandije, Brazilije in Turčije so se izrekli za predlog o ustanovitvi pododbora. Na predlog britanskega delegata, ki je sporočil, da bo do ponedeljka lahko predložil načrt resolucije o ustanovitvi pododbora, je komisija odložila svoje delo na sredo.

V londonskih političnih krogih se je izvedelo, da namerava voditelj opozicije Attlee prihodnji teden postaviti Churchillu v spodnji zbornici vprašanje, ali so v zvezi z laburističeno resolucijo, ki je bila sprejeta v ponedeljek, bili že napravljeni diplomatski koraki za organiziranje konference državnih poglavarjev, na kateri naj bi razpravljali o razorožitvi.

Voditelj levega krila laburistov Aneurin Bevan pa je skupno z 20 drugimi laburističnimi poslanci podpisal resolucijo, s katero se poziva parlament, naj prekine z načrti za oborožitev Nemčije. Resolucija poudarja, da predstavlja oborožitev Nemčije, ki je še vedno razdeljena na dvoje, nevarnost za mir, ter poudarja, da berlinska konferenca ni izčrpala vseh možnosti za rešitev nemškega vprašanja na podlagi štiristranskega sporazuma.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1912 rojen Boris Kidrič, ki je bil eden najvidnejših organizatorjev osvobodilne borbe v Sloveniji.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, sobota 10. aprila Ecehiel, Srčanica
Sonce vzide ob 5.30 in zatone ob 18.44. Dolžina dneva 13.14. Luna vzide ob 10.55 in zatone ob 1.49.
JUTRI, nedelja 11. aprila Leon, Rada

Zapora in demonstracije

(Nadaljevanje s 1. strani)

na manifestacija. Vendar pa so oblasti prisiljene vsaj navidez pokazati nekoliko več razumevanja.

Trgovci in drugi mali podjetniki se iz vseh teh razlogov ne smejo zadovoljiti s polovičnimi ukrepi in novimi obljubami in morajo akcijo nadaljevati vse dotlej, dokler ne bodo oblasti izpolnile vseh upravičenih zahtev. V tej njih borbi jih podpira vse prebivalstvo in zlasti še odločno tržaški delavci, katere tare gospodarska kriza prav tako in še huje kot mala podjetja.

Včeraj popoldne so tudi delavci ladjedelnice Sv. Marka in Tovarne strojev pokazali svojo solidarnost z malimi podjetniki in trgovci; hkrati pa so ponovno demonstrirali proti suspendiranju delavcev in krčenju dela v obratih CRDA.

Po končanem delu ob 15.30 sta dva velika sprevoda delavcev iz ladjedelnice in Tovarne strojev krenila proti mestnemu središču ter se združila. Na čelu so delavci nosili številne transparente z gesli, s katerimi so zahtevali delo in kruh, zagotovitev, da se ladjedelniška industrija ne bo krčila, pomoč tržaškemu gospodarstvu itd., hkrati pa izražali svojo popolno solidarnost z malimi podjetniki in trgovci. Delavci so šli čez Trg Stare mitnice, po Ulici Carducci, čez Goldonijev trg, po Korzu, mimo sedeža ZVU, čez Veliki trg, po nabrežju, nato pa nazaj čez Trg Oberdan in po Ulici Carducci; na Trgu Garibaldi pa so se mirno razšli. Vso pot je delavce spremljala policija. Mnogo policistov in policijskih vozil je bilo tudi pred palačo conskega predsedstva in palačo CRDA, ko so šli mimo delavci.

S svojim pohodom po mestu je delavstvo pokazalo, da ne sprejme razlage dr. Levitusa, da je sramotni sporazum o suspenziji delavcev veljaven. Vse pa kaže, da sindikalisti ne marajo več protestirati proti izključitvi delavcev iz ladjedelnic, ker so dali včerajšnjim manifestacijam značaj splošnih zahtev po delu, ne da bi sploh poudarili za sedaj najbolj osnovno in neposredno zahtevo delavcev, da se vsi suspendirani delavci zopet vrnejo na delo. Zato je bilo značilno, da ni bilo opaziti transparentov z zahtevo, da se suspendirani delavci vrnejo v ladjedelnice in v Tovarno strojev.

Da niso Enotni sindikati hoteli dati včerajšnji manifestaciji takega značaja po direktni zahtevi, da se sporazum o suspenziji delavcev prekliče, je videti tudi iz izredne številke «Unità Operaia», ki so jo delili med pohodom po mestu. V njej pravilno poudarjajo, da se je treba združiti v obrambo dela in za oživitev tržaškega gospodarstva; zahtevo po vrnitvi delavcev v ladjedelnico pa omenjajo le bolj mimogrede in ji ne dajejo dovolj poudarka. Res je, da se bo tudi vprašanje suspendiranih delavcev rešilo s tem, če se tržaškim ladjedelnicam zagotovi dovolj dela. Ta zahteva pa spada v širši okvir in če bi hoteli Enotni sindikati izražati resnično voljo delavstva, bi morali postaviti zahtevo po preklicu omenjenega sporazuma in po vrnitvi suspendiranih delavcev v ladjedelnice na prvo mesto.

Tudi oživljanje zahtev bivšega odbora za zaščito dela v tržaškem pristanišču ni aktualno, saj so že pred tremi leti zahteve tega odbora nekako zaspale, ker je bilo v Rimu mnogo obljub, dejanj pa zelo malo. Da je to tako, nam kaže tudi sedanja huda kriza ladjedelnic, ki ni prišla čez noč, saj so jo že skoraj leto dni napovedovali. Delavci so že dovolj čakali in zahtevajo sedaj resnih dejanj, ker se zavedajo, da z dvema obljubljenima ladjama ne bo rešena kriza ter ne bo dovolj dela niti za tiste delavce, ki so še ostali v ladjedelnicah. Zato morajo delavci prisiliti svoja sindikalna vodstva, da dosežejo preklic sporazuma, tako da pojdejo delavci nazaj na delo.

Avstrijske pritožbe o tržaških pomorskih zvezah

Dunajska tiskovna agencija (WPI) prinaša pritožbe avstrijskih izvoznikov zaradi izredno slabega stanja pomorskih prog v Trstu. Agencija zlasti podčrtava pritožbe na račun pomanjkanja pomorskih zvez z Avstralijo, ker so zaradi tega avstrijski izvozniki prisiljeni pošiljati blago skozi severna pristanišča. Ista agencija tudi ugotavlja, da lahko Avstrijci po Jadranu pošiljajo proti Avstraliji blago samo skozi Genovo, ki ima s to deželo dobre pomorske zveze z modernimi in hitrimi ladjami.

Te zadnje avstrijske pritožbe na račun stanja tržaških pomorskih zvez so brez dvoma popolnoma upravičene. K tem pritožbam bi samo še pripomnili, da so v letih 1951-1952 zgradili v Trstu med drugim tudi tri zelo lepe, hitre in najmodernejše opremljene motorne ladje: «Australia», «Oceania» in «Neptunia». Vse te tri 13.300-tonske ladje so gradili s pomočjo tržaškega fonda ERP za Tržaški Lloyd in vse tri moderne potniško-tovorne ladje vozijo v Avstralijo iz Genove in ne iz Trsta! Tu je vzrok za pomanjkanje rednih zvez med Trstom in Avstralijo in za upravičene avstrijske pritožbe na ta račun.

Z OBIČAJNO VEČINO SPREJET OBČINSKI PRORAČUN

ŽUPAN BARTOLI SE NORČUJE iz gospodarske krize in iz Slovencev

Za Bartolija ne šteje 22.000 brezposelnih, ne šteje včerajšnja zapora javnih obratov, splošno pomanjkanje dela v industriji itd. - Jezuitske izjave o razumevanju obč. uprave za Slovence - Med govorom Bonettija zapustili predstavniki opozicije, razen MSI, dvorano

Na sinočnji seji tržaškega občinskega sveta je demokrščanska večina s svojim glasovalnim strojem in s podporo predstavnikov drugih iredentističnih strank, ki sedijo v odboru, izglasovala letošnji proračun. Proti so glasovali predstavniki vseh opozicijskih skupin skupno z MSI in sicer: 33 za, 16 proti. Svetovalka Gruber-Benco pa se je vzdržala glasovanja zaradi pristranskega stališča velikega dela odbornikov.

Zadnja sta sinoči govorila odbornik Bonetti, ki odgovarja za računovodstvo, in župan Bartoli. Ko je začel govoriti Bonetti so vsi svetovalci opozicije, razen MSI, zapustili dvorano v znak protesta proti socialdemokratskemu odborniku, ki je v poročilu o obrazložitvi predloženega proračuna žalil vse svetovalce, ki se ne strinjajo s sedanjo občinsko politiko tako imenovane iredentistične večine. Bonetti je v skoraj vsem svojem govoru polemiziral s svetovalci opozicijskih strank in se od časa do časa obračal proti praznim sedežem ter več kot poldrugo uro skušal dokazovati previlnost proračuna. Glede njegovih žaljivih besed v prvem poročilu, ki so jih vsi svetovalci opozicije odločno obsodili, se je izgovarjal, da je bil njegov govor samo posledica stalnih napadov nasprotnikov nanj in na vse ostale odbornike. Na dolgo in široko je ponovil razne primerjave življenjske ravni v nekaterih italijanskih mestih s Trstom, koliko davkov plačujejo v določenih mestih v Italiji in koliko v Trstu itd. itd. in s tem skušal dokazati, da je naše mesto mnogo na boljšem kot skoraj vsa mesta v italijanski republiki. Na ta način je hotel opravičiti vso dosedanjo protidemokratično davčno politiko občinske uprave in vsega občinskega delovanja. Vse upravičene kritike opozicije, glede letošnjega proračuna je odbornik Bonetti kot običajno zavrnil.

Za njim je govoril župan Bartoli. V začetku je omenil, da bo v kratkem poročal o novem vodovodu, ki naj bi stal nad 4 milijarde lir. Poudaril je «veliko zanimanje občinske uprave za vsa mestna vprašanja» in začel naštevati italijansko pomoč Trstu, ki naj bi se izražala predvsem v kritju letnih primanjkljajev. O tem smo sicer že mnogo pisali. Nato je govoril koliko potroši letno občinska uprava in druge javne ustanove ter podporne organizacije za socialno pomoč revežem. Prišel je do zaključka, da se na celotnem področju A porabi za socialno pomoč nad 4,5 milijard lir. Dalje je govoril, da je treba krivdo za sedanjo gospodarsko krizo iskati predvsem v pomanjkanju naravnih stikov s sosednimi zaledními deželami in da mora Trst zaradi tega živeti s podporami rimske vlade. Nato je začel dokazovati, da kriza ni prav tako velika in da sedanje stanje ne predstavlja še stanja bede in splošnega pomanjkanja. V naštevanju svojih «dokazov» je omenil, da gre danes v Trstu povprečno 28.000 oseb dnevno v kino, da uživa Trst še vedno politične cene električnega toka in raznih javnih uslug, da se je družinski dohodek v zadnjih časih povišal, da je sedaj v mestu registriranih 21.562 motornih vozil, da je 28.600 oseb naročenih na telefon, 65.864 radio-naročnikov itd. To bi morali biti po Bartolijevih besedah najbolj zgovorni dokazi, da gospodarsko stanje ni prav tako slabo. Občinska uprava dela na tem, da zadovolji vse občane, je dejal Bartoli.

Končno se je obrnil še posebno na slovenske svetovalce in jim dejal, da je in bo slovenska «manjšina» vedno našla razumevanje pri italijanski večini. Kljub temu pa se Slovenci imajo za žrtve, čeprav so njihove šolske razmere boljše kot naše. Mi jim bomo vedno pomagali. V nas ni nobenega sovraštva do njih. Pričakujemo, da bodo tudi oni ontsran meje tako ravnali z našimi ljudmi, na ozemljih, ki so nam jih odvzeli. Tedaj bomo mi popolnoma odpravili naše nezaupanje do sosednega naroda. Tukaj uživajo Slovenci vse pravice. Damo jim šole, imajo svoje gledališče itd. Mi imamo čiste roke in mirno srce kar se tiče odnosov do slovenske manjšine. To je znak naše civilizacije. Če na tem področju branimo naše pravice, ne pomeni, da komu grozimo. Jasno je, da Slovencem ne moremo dati več kot to kar jim gre. Sedaj je odvisno od njih, da se nam približajo. Potem, ko je odklonil vsako rešitev tržaškega vprašanja v smislu STO, je dejal, da je treba čakati na odrešenje. To so glavne besede, ki smo jih lahko ujeli iz Bartolijevega govora, kar se tiče «odnosa italijanske večine do slovenske manjšine v Trstu».

Že samo to, kar je Bartoli povedal, ne bi potrebovalo nobenega posebnega komentarja, ker so te besede tako zlagane in jih vsakdanja dejstva in vsakdanje preganjanje Slovencev na tem področju popolnoma demantirajo. Ostane pa dejstvo, da je župan Bartoli čutil potrebo obrniti se na slovenske svetovalce prav zato, ker je dr. Jože Dekleva v vseh dosedanjih nastopih konkretno dokazal njihovo sovražno politiko do vseh vprašanj tržaških Slovencev. Bartoli dobro ve, ker to on sam osebno izvaja, da so slovenskemu človeku zaprta vrata do vsake pomembne službe v občinski upravi, da je slovensko šolstvo zapostavljeno, da občinsko gledališče Verdi ni nikoli na razpolago SNG, da je prav on tisti, ki pošilja v naše slovenske vasi občinske delegate, ki sploh ne razumejo slovenščine, da nastavljajo na slovenske šole uslužbence, ki ne poznajo slovenščine, da se v nobenem uradu ne uporablja slovenščina, da so slovenski okoliški kraji tudi upravno zapostavljeni itd. itd. Vse to je Bartoliju dobro znano. Zato se iz tega vprašanja, iz vprašanja odnosa občinske uprave do Slovencev norčuje, da bi s tem prikril resnično stanje.

Interpelacije bomo objavili jutri.

Konec stavke v Tržaški konopljarni

Včeraj popoldne so se delavke iz predilnice Tržaške konopljarne, ki so dva dni stavkale, sestale na skupščini in sklenile, da stavko prekinejo, ter da se z današnjim dnem vrnejo na delo.

De Castrov naslednik

ANSA sporoča, da je italijanska vlada namesto odstopivšega Diega De Castra imenovala za svojega političnega svetovalca pri ZVU profesionalnega diplomata in opolnomočenega ministra *Cristofora Francassija.* ANSA navaja zanj naslednje biografske podatke: rojen leta 1900 v Rimu, v diplomatsko službo vstopil leta 1923, služboval v Franciji in Ženevi ter kot svetovalec v Londonu, Madridu in Parizu. V trenutku(?!) premirja bil interniran. Po osvoboditvi ravnatelj splošnih zadev v zunanjem ministrstvu, od leta 1947 do 1950 poslanik v Kairu, od leta 1951 do 1953 poslanik v Južni Afriki.

Kot vidimo: a) diplomat s kariero iz časov fašizma; b) «odličen» poznavalec tržaških problemov; c) ekspert za kolonialne zadeve.

Prvi prihod ladje «Achilleus» na novi progi Trst-Beirut

Danes bo prvič priplula v naše pristanišče grška motorna ladja «Achilleus». Ladja bo s tem otvorila redno pomorsko progo: Trst — Benetke — Brindisi — Krf — Pirej — Ciper — Aleksandrija — Port Said — Beirut. Ladja bo odplula iz Trsta v nedeljo.

Ostale vesti iz «tržaške kronike» berite na IV. strani!

URADNO POROČILO ZVU O ZAKLJUČKU ZASEDANJA MEŠANE KOMISIJE V RIMU

S TROMESEČNO ZAMUDO SPREJET CONSKI PRORAČUN

Čez nekaj dni bo ravnatelj za finance in gospodarstvo ZVU dr. Sartori obrazložil postavke proračuna za I. polletje t.l. - V proračunu niso predvidene pomembne spremembe

ZVU sporoča, da je bil v Rimu sklenjen sporazum z italijansko vlado o proračunu za tekoče polletje. Proračun so sprejeli na zadnji seji mešane komisije. Kot običajno bo sklical tudi sedaj generalni direktor za finance in gospodarstvo ZVU tiskovno konferenco, na kateri bo razložil razne postavke proračuna.

To je tekst poročila ZVU, katerega objavljamo dobesedno.

V zadnjih 7 letih, odkar se sprejemajo proračuni na sestanku med ZVU in italijansko vlado, je bil proračun sprejet vedno pravočasno in to do prihoda rimskih funkcionarjev v decembru odnosno v juniju, po njih prihodu pa v januarju. Sedanji proračun je prvi v dolgi vrsti, ki je tri mesece zakasnel.

To zavlačevanje bi bilo obsojanja vredno, če bi bilo gospodarsko življenje Trsta normalno, če ne bi bilo pereče gospodarske krize, brezposelnosti, če se ne bi položaj stalno slabšal. V takem gospodarskem položaju pa se lahko oceni to čudno zavlačevanje samo kot namerna akcija naperjena proti interesom Trsta.

Zanimivo je tudi, da se je v zadnjih mesecih že večkrat pojavila vest, da je proračun tik pred podpisom in da se je mešana komisija sestajala v Rimu večkrat, ne da bi te konference privedle do konkretnih rezultatov.

Rimski vladni krogi so očitno hoteli močno rezati proračunske postavke in so skušali zmanjšati vsa nakazila za krepitev gospodarstva, krepko znižati izdatke in priviti davčni vijak. Skrčevanje prevelikih izdatkov tržaške cone in izenačevanje Trsta z italijanskimi provincami je bilo osnovno geslo, s katerim so v Trst rimski funkcionarji prišli in zamenjali zavezniške oficirje na najvažnejših sedežih ZVU.

Vsi prejšnji proračuni so zato bili že močno okrnjeni in je tako že v prvem letu «vladanja» rimskih funkcionarjev nastal znani škandal okrog načrta «Aldisio». Proti koncu leta 1953 pa se je rezanje sredstev odrazilo na najvažnejši tržaški gospodarski panogi — ladjedelnicah in je nastala v teh obratih ostra kriza.

Na osnovi teh ugotovitev in raznih vesti o uradnem defecitu lahko sodimo, da bo zato sedanji proračun za prvo polletje 1954 še slabši, kot so bili prejšnji in da ne bo rešil niti enega važnega vprašanja tržaškega gospodarstva.

Sestanek v Celovcu zaradi ceste Trst Beljak

Danes se bo začelo v Celovcu v palači deželne vlade, delo mešane italijansko-avstrijske komisije, ki bo razpravljala o graditvi avtobusne ceste med Trstom— Vidmom — Trbižem in Beljakom. Na sestanek omenjene komisije je odpotoval tudi tržaški župan.

Ventilator

Spričevalo nekulturnosti

V četrtek zvečer po nadvse uspelem predavanju tov. Laurentija in Petronia v Ul. Montecchi o položaju tržaškega delavstva v sedanji resni gospodarski krizi, katerega se je udeležilo precej nad 100 delavcev iz velikih tržaških tovarn, je skupinica najetih kominformističnih pobalinov napadla razhajajoče se tovariše z običajnimi vzdevki iz kominformističnega slovarja. Delavci na izzivanje seveda niso reagirali, in to je drhal še bolj razkačilo. Z izgovorom, da gredo v bar, ki ga imajo kominformisti še vedno v poslopju, so se povzpeli v IV. nadstropje in tu s človeškim blatom pomazali vrata in kljuke. V drugem nadstropju pa so vse smeti iz svojega partijskega sedeža raztrosili po hodniku in jih pustili tam tudi skoraj ves včerajšnji dan.

Tako početje najetih kominformističnih pobalinov ni sicer nobena novost, vendar je naravnost nepojmljivo, da kominformistični priganjači v sedanjem resnem položaju, ko je potrebna čim večja aktivizacija vsega tržaškega delavstva v borbi proti kapitalistom in načrtnemu uničevanju tržaškega gospodarstva, ne znajo in nočejo drugače zaposliti svoje mladine kot s takšnimi nizkotnimi in umazanimi dejanji; In to samo zato, ker gre za delavce, ki ne sledijo njihovi politični liniji, ki je taka, da nujno v vedno večjem številu odstopajo od nje. Čas bi že bil, da bi se kominformovski kolovodje sprijaznili z dejanskim položajem in prenehali z brezplodnim trošenjem energij in časa s podobnimi podvigi svojih aktivistov pa zato raje bolj skrbeli za njih kulturno vzgojo in za enotnost delavskega razreda.

S SKUPŠČINE ČLANOV OSVOBODILNE FRONTE IV. OKRAJA

OF dosledna v borbi za narodnostne in gospodarske interese prebivalstva

V resoluciji skupščine IV. okraja izražajo člani svojo odločnost v borbi proti povratku Italije, solidarnost z delavstvom in protestirajo proti razlaščanju slovenske zemlje

Skupščine OF IV. okraja, ki je bila v četrtek zvečer v Skednju, se je udeležilo lepo število delegatov. Po pozdravnih besedah je dosedanji predsednik tov. dr. Oblak podal izčrpno politično in gospodarsko poročilo, v katerem je s tehtnimi primeri osvetlil politiko velesil, ki so že pred podpisom mirovne pogodbe usmerjale svoje delovanje za priključitev našega ozemlja k Italiji, kar je prišlo do izraza z raznimi gospodarskimi dogovori med ZVU in Rimom, z londonskim sporazumom in nazadnje z oktobrskim diktatom. Da ta diktat ni bil uresničen, in tudi ne bo, gre zasluga predvsem jugoslovanskim narodom, ki so tako odločno nastopili v obrambo naših pravic. Govornik je nato s podatki in številkami opisal tržaško gospodarstvo, ki doživlja hudo krizo zaradi odvisnosti in povezave z Rimom. Omenil je, kako ZVU odklanja trgovinski sporazum z Jugoslavijo, ki bi oživel tržaško industrijo in trgovino in zasposlil nekaj tisoč domačinov. S podatki je ovrgel trditve italijanskih krogov o «materinski» pomoči Italije Trstu. To je politika zapravljačev, ne skrbnih gospodarjev. Ob zaključku se je dr. Oblak zaustavil še pri gospodarskih problemih okraja, kjer so veliki industrijski kompleksi (Ilva in Industrijsko pristanišče), poleg tega pa je razvito tudi kmetijstvo, zlasti vrtnarstvo (Kolonkovec). V tem okraju je zaposlenih približno 8 do 9 tisoč oseb, od katerih je polovica domačinov; nezaposlenih pa je nad 1500 oseb, od katerih je polovica mladine. Problem nezaposlene mladine je zelo pereč in ga ni mogoče rešiti z začasno zaposlitvijo pri Seladu, kjer se mladina ne nauči nobenega poklica in zgubi še veselje do dela. Namesto da bi oblasti začele reševati nujne gospodarske probleme, raje trošijo denar za gradnjo stanovanjskih blokov za ezule (Ul. Baiamonti, Kolonkovec, Sv. Ana) in vzdržujejo ogromen birokratski aparat, ki zahteva težke milijone.

Tov. Grozdana je v svojem organizacijskem poročilu pregledala dosedanje delo in uspehe OF v škedenjskem okraju. Pohvalila je zlasti sektor Kolonkovec in pripomnila, da bi morali v Skednju bolj poživiti prosvetno delovanje.

V diskusiji je bilo med drugim govora o slovenskem otroškem vrtcu, ki je še vedno, kljub raznim intervencijam, v neprimernem in tesnem prostoru, medtem ko ima italijanski vrtec lepe in zračne prostore.

Nato je navzoče pozdravil v imenu glavnega odbora OF tov. dr. Dekleva, ki je dejal, da je z razlaščevanjem slovenske zemlje začel nov val raznarodovanja na bolj brezobziren način kot pod fašistično Italijo.

Na padlagi poročil in diskusij so navzoči nato odobrili resolucijo, v kateri poudarjajo, da se bodo člani OF dosledno borili proti povratku Italije v naše kraje, za neodvisnost tržaškega gospodarstva in s tem za razveljavljenje gospodarskega finančnega sporazuma iz leta 1948, ki pomeni propast tržaškega gospodarstva, za nacionalne pravice slovenskega življa in izjavljajo, da so pripravljeni sodelovati z vsemi Slovenci, ne glede na politično pripadnost, za reševanje konkretnih vprašanj in se boriti skupno z italijanskimi množicami za reševanje socialnih in gospodarskih vprašanj, ki danes enako tarejo slovenskega delovnega človeka kot italijanskega.

Izražajo svojo solidarnost z delavci, ki se borijo za svoj obstanek in še posebej z mladino, ki je v tem pogledu še najbolj prizadeta. Nadalje so izrazili solidarnost z obrtniki, podjetniki in prizadetimi uslužbenci ob priliki njihove protestne akcije za zaščito tržaških gospodarskih interesov. Odločno protestirajo proti krivičnemu razlaščevanju slov. zemlje za industrijsko cono in pozivajo prizadete kmete na enoten nastop proti razlaščanju in sploh za zaščito njihovih življenjskih koristi.

Prisotni so izvolili nov okrajni odbor, ki je nato izbral člane za izvršni odbor.

Sestanek OF za sektor Sv. Ivan-Podlonjer

V petek zvečer je bil sestanek članstva OF za sektor Sv. Ivan-Podlonjer. Sestanku je prisostvoval predsednik glavnega odbora tov. Franc Stoka, obravnavali pa so številna aktualna politična, gospodarska in narodnostna vprašanja na našem področju glede na sklepe glavnega odbora OF.

Na sestanku so razpravljali tudi o potrebi delne reorganizacije sektorskega odbora, ki bo nujno moral biti v bodočnosti bolj aktiven in bolj na tekočem z dnevno problematiko naših ljudi.

Z zadovoljstvom so prisotni ugotovili zadovoljivo prisotnost srednješolske mladine na sestanku, prav tako pa tudi njeno aktivnost na raznih področjih, kar lahko samo poživlja in spodbuja prebivalstvo v tem narodno ogroženem predelu mesta. Prav tako so pozdravili obnovitev delovanja pevskega zbora in tudi dramske skupine. Mnenja so bili tudi, da naj bi iz vrst članstva OF prišla pobuda za proslavo stoletnice svetoivanske slovenske šole, ki naj bi bila tam nekje sredi junija. Ta proslava bi morala zajeti ne samo vse Svetoivančane, pač pa tudi ostale tržaške Slovence ne glede na njihovo politično pripadnost. Vsi bi morali sodelovati za njen čim lepši uspeh saj gre za izredno pomembno obletnico, ki samo dokazuje, da smo tržaški Slovenci že pred sto leti imeli lastne šole, do katerih imamo vso nesporno pravico tudi sedaj, čeprav nam jo italijanski iredentisti odrekajo.

Nov sektorski odbor bodo izvolili na prihodnji skupščini.

PROTEST DELAVCEV V LESNEM PRISTANIŠČU

Kriviočen ukrep vodstva družbe za prekladanje blaga

S ponedeljkom hočejo nadomestiti priložnostne delavce s stalnimi, kar je v škodo omenjenih delavcev

Te dni je pristaniška družba za prekladanje blaga na suhem (Scaramelli) storila korak, ki je povzročil veliko nezadovoljstvo vseh priložnostnih delavcev lesnega pristanišča. Od ponedeljka 12. t. m. dalje bo 14 stalnih delavcev družbe nadomestilo prav tolikšno število priložnostnih delavcev lesnega pristanišča, ki jih bodo premestili v glavno pristanišče.

Ta ukrep bo resno oškodoval vse priložnostne delavce lesnega pristanišča, ker bodo imeli stalni delavci prednost glede dela pred vsemi ostalimi delavci, čeprav so v lesnem pristaniščU že celih sedem let zaposleni samo priložnostni delavci. Če se ukrep vodstva pristaniške družbe uresniči in bo teh 14 delavcev premeščenih v pristanišče, bodo vedno zadnji pri klicanju na delo. Vsi delavci lesnega pristanišča zato odločno protestirajo proti temu ukrepu vodstva pristaniške družbe ter zahtevajo, naj 14 stalnih delavcev družbe ostane kjer so in naj se delo v lesnem pristanišču nadaljuje kakor doslej. Če je šlo delo v lesnem pristaniščU dobro izpod rok kar sedem let, ni nobenega vzroka za spremembe.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

POROČILI SO SE: mehanik Pavel Ličen in šivilja Maria Goina, kaplar amer. vojske Billy Dean Hurd in prodajalka Adalgisa Sedmak, strugar Silvano Martini in telefonistka Leonilda Sponza.

UMRLI SO: 64-letni Pietro Radici, 3-letni Roberto Penco, 51-letni Roberto Ieran, 80-letna Ana Sedmak vd. Sedmak, 56-letni Federico Samer, 88-letna Eufemia Rocco vd. Calucci, 90-letni Erminio Osti.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

PRIHODI: Ob 7.30 iz Benetk s 40 t raznega blaga grška ladja «Kozani», ob 10.30 iz Ancone s 714 t raznega blaga ital. ladja «Marechiaro», ob 21. uri iz Benetk s 160 t raznega blaga holandska ladja «Flevo».

ODHODI: Ob 7. uri proti Reki s 14 potniki jug. ladja «Bakar», ob 7. uri proti Benetkam s 300 t jekla ital. jadrnica «Delfino Azzurro», ob 16. uri proti Bariju s 350 t lesa ital. ladja «G. Borsi», ob 16.20 proti Reki s 50 t raznega blaga in 350 kub. metrj lesa jug. ladja «Zadar», ob 17.30 prazna proti Genovi ital. ladja «Fanny Brunner», od 19.15 prazna proti Falconari ital. ladja «Zaule», ob 23. uri proti Benetkam z 860 t raznega blaga ital. ladja «Treviso», ob 23.30 proti Benetkam s 310 t raznega blaga in 7 potniki ital. ladja «Barletta».

VREME VCERAJ

Najvišja temperatura 16,1, najnižja 10,7, ob 17. uri 14,4, zračni tlak 1017,0, veter 36 km vzhodsever-vzhod, vlaga 30 odstot., nebo 6/10 oblačno, morje razgibano, temperatura morja 9,3 stopinje.

NOCNA SLUZBA LEKARN

Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Godina, Ul. Ginnastica 6; Maddalena, Ul. dell'Istria 43; Pizzul-Cignola, Korzo 14; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26; Harabaglia, Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

TELEFONSKE STEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366 - 60
Gasilci	2 - 22
Policija	2 - 23

SNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 10. aprila 1954 ob 20.30 uri gostovanje v BORSTU s F. H. Herbertovo komedijo
«VSAKIH STO LET»

Jutri 11. aprila 1954 ob 18. uri gostovanje na KONTOVELU s komedijo v dveh dejanjih
«DRAGA RUTH»

V torek 13. aprila 1954 ob 20.30 uri v kino dvorani na OPCINAH Krasnova komedija
«Draga Ruth»

GLASBENA MATICA TRST
Sez. 1953-54 IX. koncert

V sredo 14. aprila 1954 ob 20.30 uri v AVDITORIJU
OPERNI VEČER
pri katerem sodelujejo orkester **Slovenske filharmonije**, sopranistka **Vilma Bukovec**, tenorist **Miro Brajnik**, baritonist **Samo Smerkolj** in basist **Danilo Merlak**.
Dirigent **dr. Danilo Svara**
Vabila bodo na razpolago v nedeljo od 11. do 13. ure ter v ponedeljek, torek in sredo od 11. do 13. in od 16. do 19. ure v Ul. Roma 15/II (SHPZ), v Barkovljah v drogeriji Scheimer, pri Sv. Ivanu v tobakarni Prosen ter na Opčinah v pekarni Čok.

Osvobodilna fronta

Okrajna skupščina OF Nabrežina. Vabljeni so člani OF na zasedanje okrajne skupščine OF Nabrežina, ki bo jutri 11 t. m. ob 9. uri dopoldne v kulturnem domu «Igo Gruden». Na dnevnem redu bo: 1. politični položaj; 2. organizacijska vprašanja; 3. komunalna vprašanja; 4. diskusija; 5. izvolitev novega okrajnega odbora; 6. sklepi; 7. razno. Priporočamo točnost in polnoštevilno udeležbo.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pok. Josipa Hollsteina daruje družina Milič z Opčin 500 lir za Dijaško Matico.

AKADEMSKI KLUB «JADRAN»
vabi na
Proslavo
ob petdesetletnici rojstva SREČKA KOSOVELA (18. marca 1904)
in ob desetletnici smrti STANKA VUKA (10. marca 1944)
ki jo priredi
danes 10. aprila 1954 ob 20.30 uri v AVDITORIJU ZVU v Trstu.

Na sporedu: beseda o Kosovelu, beseda o Vuku, njune pesmi v scenariju, recitacijah in samospevih.

Sodelujejo: književnika **B. Pahor** in **A. Rebula**, mezzosopranistka **J. Vuga**, baritonist **A. Strukelj**, pevski oktet «Jadran», akademiki in drugi.

Vabila so na razpolago na sedežu kluba v Ulici Machiavelli štev. 13/II. danes 10. aprila nepretrgoma od 9. do 20., dalje v Ul. Roma 15 na sedežu SHPZ danes od 11. do 13. ter od 16. do 18. ure; pri Sv. Ivanu (Prosen); v Barkovljah v drogeriji Scheimer; na Opčinah v pekarni Čok in na Proseku.

P.D. «IGO GRUDEN» iz NABREŽINE
priredi
jutri 11. aprila 1954 ob 16. uri v svoji dvorani
koncert
GOJENCEV SOLE GLASBENE MATICE IZ TRSTA

Nastopili bodo pianisti, violinisti, flavtist, klarinetist, harmonikarski zbor ter šolski mladinski orkester pod vodstvom **prof. U. Vrabca.**

GLEDALIŠČE VERDI

Danes novost Enrica Bassana «Uporni pelikan» z Renzom Riccijem v glavni vlogi. Pred predstavo Pirandellov dialog: Človek z rožo v ustih».

Jutri ob 17. uri ponovitev Knottovega «Popolnega zločina».

Pri blagajni gledališča se nadaljuje prodaja vstopnic.

Od danes naprej se začne pri blagajni gledališča abonniranje za prihodnjo simfonično sezono.

Ljudska prosveta

Prosvetno društvo Lonjer-Katinara vabi svoje člane in prijatelje na proslavo Srečka Kosovela, ki bo danes 10. t. m. ob 20.30 na sedežu prosvetnega društva v Lonjerju.

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». V nedeljo, 11. t. m. od 9. do 12. ure običajni sestanek. Nadaljevala se bo delitev zanimive tretje številke «Nova filatelija». Mladinci, ki so izrazili željo, da bi priredili razstavo ob koncu šolskega leta naj se javijo v klubu.

RADIO

SOBOTA, 10. aprila 1954

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 7.00, 13.30, 19.00 in 23.30.
7.10 Jutranja glasba; 7.30 Pregled tiska; 14.15 Sport doma in po svetu; 14.40 Poje ženski kvintet Radia Ljubljana; 17.30 V plesnem ritmu; 17.45 Dalmatinske narodne pesmi; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Zabavni orkestri in marsikaj vmes; 21.00 Melodije in ritmi za zabavo in ples; 21.30 Zbrano cvetje z domače grede; 22.00 Z mikrofonom po Primorski. Barka; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Zabavna glasba; 12.15 Za vsakega nekaj; 13.00 Iz opernega sveta; 13.30 Lahke melodije; 14.15 Kulturni obzornik; 14.45 Vaški kvintet; 15.00 Predavanje; 16.00 Oddaja za najmlajše; 17.30 Beethoven: Koncert za klavir in orkester; 18.40 Capricci in scherzi; 19.00 Pogovor z ženo; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Operetne melodije; 21.00 Malo za šalo - malo zares; 21.45 Dvorakovi Slovanski plesi; 22.30 Mozart: Koncert za violino in orkester.

TRST I.

11.30 Simfonični koncert, dirigira Fulvio Vernizzi; 12.15 Nekaj pesmi s festivala v San Remu; 13.25 Valčkova fantazija; 15.00 Antonio Conti: «Premične kletke» igra v 3 dej.; 20.25 Variete.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.35, 6.00, 7.00, 13.00 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
12.00 Valčki Johanna Straussa; 12.30 P. I. Čajkovski: Koncert za klavir in orkester v b-molu; 14.05 Skladbe za violino; 14.20 Hrvatska narodna glasba; 15.30 Iz naših tovarn in obratov; 15.40 Vedre melodije; 16.00 Kulturni pregled; 16.10 Uganite kaj igramo; 17.15 Poje Mariborski komorni zbor; 17.30 Okno v svet; 17.40 Odlomki iz jugoslovanske orkestralne glasbe; 18.30 Iz arhiva slovenskih narodnih pesmi; 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame; 20.00 Pisan sobotni večer.

KINO

Rossetti. 16.30: «Moj zakon», B. Elliot, P. Castle.
Excelsior. 16.00: «Spoštovanja vredna lahkoživka», B. Lagg.
Fenice. 15.00: «Stalag 17», W. Holden, B. Wilder.
Nazionale. 16.30: «Tragičen smeh», W. Corey, M. Lockwood.
Filodrammatico. 16.00: «Princesinja Balija», B. Crosby, H. Hope.
Arcobaleno. 16.30: «Sužnja in gospa», S. Hayward, C. Heston.
Auditorium. 16.00: «Magdalena», G. Cervi, M. Toren.
Astra Rojan. 16.30: «Vojna svetov», film posnet po romanu H. G. Wellsa.
Cristallo. (Trg Perugino): 15.30: «Imenujte me madame», V. Ellen.
Grattacielo. 16.00: «Pomladni sveki», C. Webb.
Alabarda. 16.00: «Meč in vrtnica», R. Todd, G. Johns.
Ariston. 16.00: «Deželanka», G. Lollobrigida.
Armonia. 15.00: «Neron in Messalina», G. Cervi.
Aurora. 16.00: «Kleopatrine ljubezni», R. Fleming.
Garibaldi. 15.30: «Bengalski zaklad», L. Boni.
Ideale. 16.00: «Važno je imeti se Ernest», M. Redgrave.
Impero. 15.45: «Giuseppe Verdi», P. Cressoy.
**Ital

OB DESETLETNICI NJENE USTANOVITVE

TRŽAŠKA UDARNA BRIGADA

Pred desetimi leti, 5. aprila 1944, je bila v Lokavcu, ob prisotnosti predstavnikov komande IX. korpusa in predstavnikov garibaldinskih brigad, ustanovljena Udarna brigada «Garibaldi-Trst».

Novoustanovljeno brigado so tedaj sestavljali trije bataljoni: «Miniussi», «Zol» in Kraški bataljon, ki je vodil akcije na Krasu in ki je bil operativno neodvisen od brigadne komande. Brigada je nastala iz Tržaškega bataljona, ki je od 8. septembra 1943 deloval na področju, ob straneh že obstoječih slovenskih odredov in brigad. Zaradi svoje borbenosti je bil Tržaški bataljon zelo znan in priljubljen; doletela ga je celo čast, da sta ga pozdravila celo Radio Landon in Radio Moskva v zvezi z drzno akcijo na letališču v Ronkah, kjer je zažgal in uničil številna letala fašističnega letalstva.

Ni naš namen govoriti o zgodovini junaških podvigov Tržaške brigade, ki je dobila številne pohvale od strani zavezniških radijskih postaj, in predvsem svečano pohvalo 27. januarja 1945 od strani komande XXX. divizije IX. korpusa ter odlikovanje zastave z Redom bratstva in edinstva, ki ga je brigada prejela iz rok maršala Tita jansko leto na Okroglici; važno je pri tem zaustaviti se pri politični vlogi, ki jo je Tržaška brigada odigrala za časa osvobodilne borbe.

8. septembra 1943 je tržaški in primorski proletariat doživel poraz italijanskega vladajočega razreda, ki je v zaščito svojih koristi in privilegijev oborožil in okrepil fašistične tolpe ter jim izročil oblast, da je tako mogel nadaljevati s svojimi umazanimi socialnimi, političnimi in gospodarskimi špekulacijami na škodo delavcev in delovnega ljudstva na splošno. Tržaškim demokratom in antifašistom je bilo jasno, da je bilo potrebno najprej zrušiti oblast nazadnjaške buržoazije in jo zamenjati z oblastjo delavskih sil. To se je uresničilo takoj po 8. septembru v vsej Julijski krajini, izvzemši tri mestne centre (Trst, Pulj in Reka), ki so jih pravočasno zasedle nacistične sile.

Naslednje ofenzive, ki so jih vodile nacistične oklepne divizije, so mogle le začasno zasesti že osvobojena področja, toda niso imele niti moči niti sposobnosti, da bi zasedbo tudi obdržale.

In to predvsem zato, ker je bila že nastala in se utrjevala nova armada: ljudska armada, brez orožja in sredstev, toda bogata na neupoglijvi volji in svesta si pravičnosti in nujnosti borbe za boljšo in srečnejšo bodočnost. Taka je bila dejanska osnova osvobodilne borbe, ki si je postavila za cilj dejansko nacionalno in socialno osvoboditev. Borba je bila ostra in brezkompromisna: šlo je za načelno borbo za obnovo družbe.

V tem splošnem okviru in za te cilje je, skupno s slovenskimi edinicami, nastala in se borila Tržaška brigada. V teku dolgotrajne borbe, ki jo je brigada vodila ramo ob rami s slovenskimi partizani, so borci Tržaške brigade prispevali svoj stvarni delež k italijansko-slovanskemu bratstvu, kar je ena največjih pridobitev ljudskih sil. V tem je politična vrednost dejavnosti Tržaške brigade, ki presega tudi njene vojaške zasluge same. Vprav v trdi in krvavi osvobodilni borbi se je okrepilo in dokončno utrdilo načelo bratstva med tu živečimi narodi, kar je preprečilo manevre in špekulacije razrednega sovražnika, ki je gradil na nacionalističnih usedlinah, da bi razcepil delavski razred.

Osvobodilna borba in njeni cilji so dokazali, da je mogoče doseči najpopolnejšo enotnost demokratičnih sil, in da so delavci nepremagljivi, če so enotni. In tudi danes, za Trst, je potreba po družbeni obnovi prav tako nujna kot takrat; kot takrat, težijo delovne množice tudi danes k tej obnovi in nanjo gledajo kot na edin mogoč izhod iz sedanje krize nazadnjaškega buržoaznega gospodarskega sistema.

Dasi v drugačnih oblikah, kot tedaj so delovne množice izkoriščane, tlačene, oropane pravic — celo osnovne pravice do kruha in dela — medtem ko se jim skuša na vse mogoče načine preprečiti, da bi odigrale vlogo, ki jim zgodovinsko pritiče. V takem položaju, ob deseti obletnici ustanovitve Tržaške brigade, je potrebno, bolj kot sam datum dogodka, spomniti se osnovnih načel borbe, zaradi katerih je Tržaška brigada nastala in se borila, in spomniti delavski razred predvsem na to, da — dasi v drugačnih okoliščinah in pogojih — je uspeh mogoč le v enotnosti, poletu in borbeni volji delovnih množic.

EUGENIO LAURENTI

Bivši borci udarne brigade «Garibaldi-Trieste».

ŽENEVSKA KONFERENCA IN NASPROTJA MED VELESILAMI

V kratkem se bo začela v Ženevi tako imenovana ženevska konferenca. Predvidevati uspehe ali neuspehe te konference bi bilo preveč tvegano; dopuščeno nam je le v bežnih črtah orisati samo probleme, ki so v zvezi s to konferenco.

Ko smo po zaključku berlinske konference rekli, da je bila konferenca kljub splošnim neuspehom vendarle pozitivna, smo to rekli zato, ker je vprav berlinska konferenca pustila priprta vrata s tem, da je pristala na — ženevsko konferenco. Na berlinski konferenci so namreč predstavniki štirih velesil sklenili, da se bodo skupno z drugimi zainteresiranimi državami sestali v Ženevi 26. aprila, kjer naj bi skušali rešiti azijsko vprašanje, kamor spadata predvsem vprašanje Koreje in Indokine.

Posebnost ženevske konference je poleg drugega tudi v tem, da bo na njej zastopana tudi Maocetungova Kitajska. To je sicer še vedno problem zase, kajti Sovjetska zveza hoče, da bi bila Maocetungova Kitajska zastopana kot enakovreden partner ostalih štirih velesil, dočim ZDA tega nočejo priznati. Kar se tiče osrednjih dveh problemov ženevske konference, je na prvem mestu Indokina, k: je v zadnjih dneh spet stopila v ospredje, zlasti spričo stališča, ki so ga zavzele ZDA. Mislimo tu predvsem na izjave ameriškega zunanjega ministra Dullesa o borbah okoli Dien Bien Fuja, in v katerih grozi Kitajski s povračilnim napadom, če bi se Ljudska republika Kitajska angažirala na strani Hočiminhovega pokreta in Hočiminhove vojske. Vendar pa je vprašanje nadaljnjega razvoja indokitajskega vprašanja in morebitnega posega ZDA v to vprašanje problem zase in se ga tu ne bomo dotaknili.

Oglejmo si vprašanja, ki so povezana z ženevsko konferenco in skušajmo jih razčleniti s stališči posameznih držav.

Na ženevski konferenci ne bodo sodelovale samo štiri velike sile, kot v Berlinu, ampak tudi druge države, ki so bile vpletene v korejsko vojno in ki bodo na ženevski konferenci obravavale poleg korejskega tudi druga azijska vprašanja. Zanimivo je namreč pri tem to, da bo tu sodelovala tudi Maocetungova Kitajska, kar smo že omenili, z njo pa seveda tudi zastopstvo severne Koreje, in po vsej verjetnosti tudi zastopstvo Hočiminhove Indokine. Gre sicer za približno 60 milijonov ljudi, za 30 milijonov Korejcev in 30 milijonov prebivalcev Indokine, toda kot smo že rekli, so problemi mnogo širši, bolj zapleteni: gre namreč za interese petih velesil in sicer ZDA, Sovjetske zveze, Francije, Anglije in Ljudske republike Kitajske. Ti interesi, ki se sicer delijo na dva bloka, so med seboj tako prepleteni, da se ne križajo le med Vzhodom in Zahodom, ampak tudi med posameznimi državami zahodnega, odnosno vzhodnega bloka.

Vzemimo kot prvo Združene države Severne Amerike. ZDA so že na berlinski konferenci pokazale, da nimajo najmanjšega namena popustiti kjerkoli. To so pokazale ZDA tudi po berlinski konferenci, in sicer tako v Indokini, kakor tudi kar se tiče priznanja LR Kitajske. Toda ta njihova nepopustlivost je naletela v svetovnem javnem mnenju na zelo slab odmev, in v kolikor se da pričakovati od skrajno reakcionarnih elementov republikanske skupine, kateri načeluje MacCarthy, je ta politika sicer dosledna, vendar pa je naletela v zmernejših krogih same republikanske stranke in še bolj v krogih opozicionalne demokratske stranke na odpor, ki utegne prisiliti ZDA na popuščanje, seveda v kolikor bi to popuščanje ne ogražalo «ameriške periferne strateške obrambne linije», ki dejansko zajema malone ves svet, kar ustvarja predvsem v Aziji veliko nezadovoljstvo, ki utegne prej ali slej privesti do nezaželenih posledic. Torej sami interesi vladajoče plasti glede smernic zunanje politike ZDA se med seboj križajo.

Kaj pa Sovjetska zveza? Ko smo pred kratkim pisali o Hočiminhovem pokretu, smo rekli, da bi bila «longa manus» Moskve, LR Kitajska, pripravljena odstopiti nekaj na račun Hočiminha, da bi se indokitajsko vprašanje izgladilo na miren način. Tudi na Koreji je Sovjetska zveza spet po Maocetungovi Kitajski popustila, in tudi tu zelo verjetno z istim namenom. Sovjetska zveza bi namreč verjetno bila popustljiva v Aziji zato da bi si utrdila položaje v industrijsko razviti Evropi. Torej tudi tu so interesi, ki se križajo in ki nikakor ne morejo v sklad z interesi drugih držav.

Poglejmo sedaj Francijo. Francija si želi konec vojne v Indokini. ZDA dajejo Franciji letno okoli 800 milijonov dolarjev pomoči na račun Indokine, in ameriški senator Smith je celo predlagal, naj bi to pomoč povečale na milijardo dolarjev, da bi Francija mogla zmagovito zaključiti vojno v Indokini. To je praktično absurd, kajti milijarde dolarjev, ki so prišle iz Amerike in milijarde frankov, ki jih mora dajati francosko ljudstvo ter še desettisoči francoskih vojakov, ki so izgubili v Indokini življenje, so ostali brez haska. Kolonializmu je že odklenkalo in vsi francoski strategi ne bodo mogli rešiti zavržene francoske politike v Indokini. Zanimivo pri tem pa je dejstvo, da skušajo ZDA riniti Francijo naprej, in kot je izjavil pred dnevi Dulles, še zaostriti vojno v Indokini. To pa ameriški krogi delajo kljub temu, da se zavedajo, da je bila vsa imperialistična politika v Aziji zgrešena, saj je celo sam predsednik Eisenhower pred dnevi izjavil, da so figure, kot je Bao Dai (kamor bi mi prišteli še Singmanrija in Cangkajška) neprimerne in bolj škodljive kot koristne. Poleg tega pa veže Francijo še cel niz spon. Tu jih bomo le našteli. Gre namreč za vprašanje evropske obrambne skupnosti, ki je povsem razdvojila francosko ljudstvo, gre za vprašanje Posarja, pa četudi je bil zadnji Adenauerjev predlog mnogo bolj popustljiv kot v prejšnjih letih. V celotnem sklopu teh vprašanj bi bilo pričakovati, da si Francija ne bo upala preveč nategovati vrvi v Aziji na račun neuspehov v Evropi, in da bi po vsej verjetnosti pristala na kompromis s Hočiminhom, če bi tu ne bile zainteresirane tudi ZDA. Kot vidimo torej nasprotja ne samo med Vzhodom in Zahodom ampak med posameznimi državami samega Zahoda.

Kaj pa Anglija? Angleži so v svojih zahtevah glede reševanja vprašanj na ženevski konferenci prav gotovo najbolj skromni. Njih žuli na več mestih in prav gotovo jim ni «kuga», ki se širi v Indokini nič kaj prijetna, saj bi se ta kuga mogla razširiti na mnogo večje predele dežel, kjer imajo Angleži še vedno svoje interese. Toda v istem času imamo tudi tu nasprotni interes. Gre namreč za Ljudsko republiko Kitajsko, ki bi z normalizacijo razmer lahko postala izredno hvaležno tržišče za angleško industrijo, ki tako zelo potrebuje zraka. Kaj pa Ljudska republika Kitajska? Tudi ta ima kopico vprašanj, ki jih želi rešiti, in med temi menimo, da sta trenutno najbolj pereči dve, ki se med seboj prepletata. Maocetung želi priti v Organizacijo združenih narodov. Za to ima tudi pravico. Saj je Cangkajšek ne samo človek prejšnjega stoletja, ampak tudi človek, ki dejansko Kitajske ne predstavlja. Če bi se pa na tak način odprla vrata Maocetungu v OZN, bi bila s tem podana možnost, da se LR Kitajski počasi tudi odprejo pota v širši svet. Prenehala bi namreč blokada, ki jo posredno vršijo ZDA na Kitajsko, in Maocetung bi se mogel verjetno rešiti sporu, ki ga vežejo z Moskvo.

Kot vidimo, je tu niz med seboj prepletajočih se problemov, ki bodo vsaj posredno prišli do izraza na ženevski konferenci. Kot smo bili optimisti pri napovedanju berlinske konference, hočemo biti tudi v tem primeru optimisti. Res je, da dejstva, ki smo jih v grobih potezah orisali, ne kažejo, da bi bilo pričakovanje velikega uspeha ženevske konference upravičeno; toda strah pred najhujšim, in sicer strah pred večjo katastrofo, ki bi se mogla roditi iz indokitajskega spora, bi moral ljudi, ki bodo sodelovali na ženevski konferenci, privesti do tega, da se z obojestranskim popuščanjem vendarle pride do kompromisa, ki je v tem trenutku tako potreben. Zato nas navdaja upanje, da bo ženevska konferenca, če drugega ne, vsaj postavila začetne temelje, ki naj preprečijo grozečo nevarnost atomskega obravnavanja mednarodnih problemov in sporov.

PRVA «ATLANTSKA ZALEPKA» VRNJENA

Kmalu bodo na razpolago novi izvirni podatki o neredn ih tokovih atlantskih voda ob obalah Evrope in Velike Britanije. Kot poroča britanska admiraliteta, so prvo od dopisnic, ki so bile položene v plastične zalepke in so jih letala RAF za Britanski aceanografski institut februarja odvrgla več milj od obale v morje, da bi na podlagi ugotovitev lahko proučevali smer vetrov in morskih tokov, sedaj našli v Spaniji.

RAZSTAVA «PROIZVODNOST ZA OBILICO»

«Proizvodnost za obilico» je naslov razstave, ki jo priredi 7. julija v londonski Olympii Britanski institut inženirjev za proizvodnjo. Cilj razstave, kot ene najnovejših britanskih domislekov za povečanje proizvodnosti v industriji, je prikazati prispevke raziskav za dosego tega cilja. Razstavljena bodo razna izboljšanja, do katerih so prišli z izkoriščanjem raziskovalnih naporov v industriji.

V Olympii bodo razstavile razne organizacije, kot oddelek za znanstvene in industrijske razstave, ustanova britanskih «Standardov» ter druge, ki bodo prikazale zgodovino raziskav ter zmanjšanje časa, ki so ga dosegli med raziskavami, razvojem in proizvodnjo. V tej zvezi bodo izbrana podjetja pokazala izkoriščanje raziskav ter kako so te pripomogle k povečanju proizvodnosti ter najnovejši razvoj njihovih proizvodnih trakov. Zato bo razstava osredotočena na pripomočkih in procesih za proizvodnjo končnih izdelkov ne pa na izdelkih samih.

Istočasno z razstavo bo tudi zborovanje o raziskavah in proizvodnji v raznih industrijskih vejah.

J. P. McEvoy:

SVETOVNA ŠOLA

Calvertova korespondenčna šola za okoli 600.000 otrok ameriških diplomatov, trgovcev, inženirjev, misijonarjev, raziskovalcev, arheologov, služiteljev itd. po vsem svetu

Pred desetimi leti, ko sem se potepal po gozdu belega mahagonija na Guatemali, sem srečal trgovca z dragocenim lesom:

«Jutri grem v Afriko, da najdem ebonovino», je rekel. «Potem pa takoj v Burmo po tikov les.»

«Pa ne boste nič pogledali k svoji družini?»

«Oh, ženo in otroke jemljem vedno s seboj!» je vzkliknil.

«Kaj pa šola?»

«Tudi njo vzamem», je odvrnil. «Calvertov sistem pošljejo s posto za nami iz Baltimora. Vse, kar mora moja žena storiti je, da žrtvuje nekaj ur vsako jutro našim malčkom in z njimi sledi lekcijam v vodiču, enkrat na mesec pa pošlje naloge v Baltimore v pregled. Kadar se vrnemo domov otroke enostavno vtaknemo spet v redno šolo in tam nadaljujejo s poukom brez težav.»

Tedaj sem prvič slišal o Calvertovem sistemu — edinstveni, neizkoriščevalni, nekoristolovski, samostojni ustanovi, ki ima dnevno šolo v Baltimoru ter korespondenčno šolo za okoli 6 tisoč otrok ameriških diplomatov, trgovcev, inženirjev, misijonarjev, raziskovalcev, arheologov, služiteljev itd. po vsem svetu.

Kmalu po vojni sem naletel na ta sistem na Japonskem. Tamkajšnji Amerikanci so napravili s Calvertom obširno pogodbo, da jim dobavi vse potrebno za osem razredov osnovne šole z učnimi knjigami, dnevnimi nalogami, mesečnimi izpiti in učnimi vodiči za prostovoljne učitelje vred, dokler ne bi mogli prispeti profesionalni učitelji in organizirati prave šole. In tako se je več kot 3.000 okupatorskih otrok učilo po tej metodi.

Potem se mi je zdelo, da sem naletel na to šolo vsepovsod, koder koli sem hodil — po oddaljenih bananovih plantažah Hondurasa, v sladkornih tovarnah Filipinov, v rudnikih nikla na Kubi, na ameriški ambasadi v Moskvi.

Pa še me je nemalo presenetilo, kar sem odkril v Ankari v Turčiji. Tam je okoli 200 in več ameriških osnovno-šolskih otrok. Podjetni tamkajšnji armadni polkovnik je v naglici organiziral nekako šolsko komisijo, ki je najela stavbo, jo dala predelati v šolske prostore, se dogovorila s Calvertom, da dobavi vse potrebno od svinčnikov in izrezovalnic za otroški vrtec pa do zemljevidov in slik za višje stopnje. Neki poklicni učitelj je prevzel vodstvo te šole, poučujejo pa žene in odrasle hčerke vojaškega in diplomatskega osebja.

«S to šolo imamo čudne probleme,» kakršnih v naši domovini gotovo ne poznajo», mi je rekel polkovnik. «Vojaška žena nas zapusti ko odide njen mož, tako da stalno izgubljamo naše učiteljice. Toda njeno delo zlahka prevzame druga žena vojaka in ga vodi brez težav dalje. Če so starši prestavljeni, lahko njihovi otroci nadaljujejo učenje kjer koli, ne da bi zamudili eno samo lekcijo.»

Obiskal sem razred devetindvajsetih 11-letnih otrok med uro. Mnogi izmed njih so hodili v šolo v dveh ali treh deželah — neki majhen dečko, sin nekega pilota — pa je hodil v šolo sa Japonskem, v Nemčiji, v Tripolisu in Texasu preden je prispel v Ankaro.

Calvertove šole so prav tako v Španiji in Guatemali. Gumijska družba Firestone v Liberiji je podpisala pogodbo s Calvertom za otroke uradnikov gumijskih plantaž. Otroci ameriških mornarjev so upali, da bodo v Neaplju ali v francoskem Maroku varni pred šolo, pa jih je Calvert ugnal v kozji rog — prav tako kot njihove majhne tovariše s Formoze.

Otrokom Hudsonove kupovalne družbe so pasje vprege dobavljale lekcije celo na Severni tečaj; pionirji so jih nosili po gorskih stezah Cila, kjer je Bradenova družba bakra ustanovila štiri Calvertove šole. V Belgijskem Kongu je drobiž uranskih inženirjev upal, da jih bodo varnostni ukrepi obvarovali pred Calvertovimi lekcijami — danes vedo, da so se zmotili.

Seveda pa Calvertu ti tisoči majhnih svetovnih popotnikov ne jemljejo vsega časa. Na stotine otrok od 7 do 12 let je, ki so iz različnih vzrokov priklenjeni na posteljo, za katerih pouk skrbi Calvert v sodelovanju s Hariet Lane Home John Hopkinsove bolnice. Navodila in material za modeliranje, rezljanje in tkanje — in mnogo drugih koristnih in zabavnih reči — je povezano v lahek seznam, ki mu vsaka neuka mati ali negovalka lahko sledita.

Calvertovo dnevno šolo je leta 1897 ustanovil Virgil H. Hiliyer. Pravijo, da se je šola začela pravzaprav šele leta 1906, ko je epidemija oslovskega kašlja spraznila šolske sobe in se je Hillyer spomnil, da bi njegovi učitelji pripravili naloge za otroke in jih pošiljali na domove. In tako so v grozo otrok naloge prišle za njimi v posteljo! Ko pa so se vrnili v razrede je bil Hillyer navdušen — matere so storile silno dobro delo, ko so učile svoje male učenčke po teh nalogah in otroci niso izgubili nič časa.

To je bil začetek Calvertovega poučevanja osnovne šole. Danes, po približno petdesetih letih, je po tem sistemu dokončalo šolo že okoli 100.000 učencev.

In kadar so ti svetovni popotniški pisali o svojem vsakdanjem življenju so vpletali Eskime, karavane kamel, krokodile, tovariše v igri Kipplingove reke «Limpopo» itd.

Majhen deček, ki živi s svojim očetom — čuvajem svetilnika na nekem otočku blizu aljaške obale, piše: «Čoln nam vsak mesec pripelje hrano in z njo tudi moje Calvertove lekcije».

Nadarjeni gledališki otroci na turnejah — sedemletna poklicna baletka, otroški akrobat, devetletna poklicna drsalka na ledu, čudežni otrok Carola Muller, ki je z 12 leti debitirala z violinskim koncertom v newyorškem Town Hallu — bi spravili v zadrego povprečnega ljudsko-šolskega učitelja. V Calvertovi šoli pa je snov bolj zgoščena kot v redni šoli in učenci ji lahko sledijo hitreje ali počasneje, kakor pač hočejo in zmorejo.

Otroci, ki so končali Calvertovo solo se lahko mirno vključijo v vsako ameriško redno šolo, ki je primerna njihovi starosti. In če to storijo, so veliko pred rednimi učenci, zakaj z znanjem so povezali še popotovanje in življenje v oddaljenih krajih in so se marsikaj naučili iz izkušenj — ki so najboljši učitelji izmed vseh.

Velike poslovne družbe in vladne agencije so spoznale, da je silno težko zvabiti visoko kvalificirane ljudi v oddaljene in zapuščene kraje, da bi gradili jezove, kopali rudnike itd. ali pa diplomate — če ne morejo vzeti s seboj svojih družin. To bi bil kaj trd oreh, če ne bi bilo Calvertovega sistema, ki ga pošte, avioni, pasje vprege, kamele itd. itd. raznašajo po vsem svetu.

V JURČIČEVI ROJSTNI HIŠI BODO ODPRLI MAJA MUZEJ

Preden bi začeli pisati o Jurčičevem muzeju bi bilo prav omeniti dvoje stvari. Prva bi bila: majhni muzeji velikih mož; druga pa Jurčičeva obletnica.

Majhni muzeji velikih mož so običajni pri vseh kulturnih narodih. Naj omenimo Goethejev muzej v njegovi rojstni hiši, Shakespearovo rojstno hišo, Wagnerjev dom, Tolstojev muzej v Jasni Poljani itd. To so muzeji, ki jih domačini tako radi pokažejo tujcem; teh pa ni malo, ki obiskujejo te kraje prav zaradi teh muzejev. Pri nas smo v tem pogledu še zelo skromni. Če omenimo, da smo pred vojno imeli samo Prešernovo rojstno hišo spremenjeno v muzej, potem je to pravzaprav vse. In še za odkup te je morala slovenska šolska mladina sama zbrati večino sredstev. Po osvoboditvi smo tudi v tem pogledu napravili korak naprej. Cankarjeva oba, Župančičev muzej v Vinici, pripravljanje Prešernove sobe v Kranju, v Ljubljani... Toda to je menda vse. Zdaj je na vrsti Jurčič.

Drugo dejstvo se tiče Jurčičeve obletnice. Stoletnica njegovega rojstva je padla v čas osvobodilnega boja. Takrat so bili samo partizani tisti, ki so proslavili 4. marca 1944 stoletnico pisateljevega rojstva. Vzidali so spominsko ploščo v njegovo rojstno hišo na Muljavi. To so belogardisti nekaj mesecev kasneje sicer razbili, toda partizanska akcija je bila vseeno svetel primer kulturne zavednosti partizanskih borcev. Vendar pa zaradi vojne tedaj le ni bilo mogoče izvesti proslav večjega obsega. Jurčič pa je nedvomno naš največji slovenski pripovednik klasik, pisatelj, ki zasluži vso pozornost in primerno počastitev. Zato je bilo odločeno, da bomo nato pred desetimi leti leto toliko slovesneje praznovali obletnico Jurčičevega rojstva.

Če upoštevamo, da je 4. marec neprimeren za prirejanje večjih proslav, potem razumemo, zakaj so se pripredbitelji odločili, da bo v pisateljevi rojstni vasi, na Muljavi na Dolenjskem, 9. maja osrednja proslava, združena z otvoritvijo stalne spominske razstave.

Za proslavo je bil že lani osnovan poseben pripravljalni odbor, ki ima predvsem nalogo urediti Jurčičev muzej v njegovi rojstni hiši. Odbor je poveril ureditev pisateljevega muzeja zavodu za spomeniško varstvo LRS v Ljubljani. Zavod je pripravil najprej vse potrebno za ureditev in obnovo pisateljeve rojstne hiše, ki ji je grozilo uničenje. Glavna dela so zdaj končana in dva prostora, «hiša» ter «kamra», sta pripravljena za ureditev stalne spominske razstave. Tu bodo razstavljena pisateljeva dela, predvsem tiskana, in to v raznih izdajah. Razstavljenih bo tudi nekaj rokopisov, večinoma v fotokopijah. Prav tako bodo razstavljeni nekateri dokumenti nanašajoči se na pisatelja, osnutki njegovih del, zapisi, osmrtnice in drugo gradivo, katerega večina je bila razstavljena na zadnji Jurčičevi razstavi pred mesecem dni v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. V «veži», ki je bila obenem tudi kuhinja, pa bo postavljen lesen pilaster s spominskim napisom. Omeniti je, da bo oprema v vseh treh prostorih prav takšna, kakršna je bila v času, ko je v rojstni hiši preživljal svojo mladost poznejši pisatelj, publicist in neutruden borec za naše pravice, Josip Jurčič.

Ob otvoritvi pisateljeve stalne razstave bo na Muljavi prirejen kulturni teden s proslavami in kulturnimi prireditvami, ki jih bodo organizirali domačini. Muljavčani so namreč zelo podjetni in napredni. Bili so med prvimi, ki so po osvoboditvi zgradili na mestu požgane novo šolo in stanovanjsko stavbo za učiteljstvo. Postavili so prostran zadružni dom in spravili pod streho kulturni dom, ki pa še čaka na ureditev gledališke dvorane.

S. R.

Na prosvetnem večeru «Morje v slovenski pesmi», ki je bil predvčerajšnjim v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma, je nastopil tudi pevski zbor gojencev Dijaškega doma.

IZ SPOMINOV NKVD - JEVSKEGA AGENTA ALEKSANDRA ORLOVA

OBDOBJE VELIKIH „ČISTK“

3.

Toda tudi to ni predramilo kremeljskih policajev.

Minilo je že več mesecev od tedaj, ko je prišel v vodstvo Ježov, in vse je bilo mirno ter se je povsem načrtno razvijalo. Ježov je torej potreboval časa, da bi se njegovi ljudje, ki jih je vrinil v NKVD, naučili NKVD-jevskega posla. Razen tega so se že začele priprave za drugi moskovski proces in tako obdobje ni primerno, da bi prepustili nepoučenim policajem delo v roke. Toda po tem procesu, in sicer v marcu 1937. leta, je Ježov poklical na konferenco vse veterane varnostne službe, in sicer take ljudi, ki so organizirali in izpeljali že dva velika procesa ter likvidirali na stotine in stotine ljudi. «Obvestil jih je, da so jim zaupali nalogo, da gredo v razne kraje Sovjetske zveze, kjer naj bi ugotovili politično predanost krajevnih funkcionarjev».

Zločinec je varal zločinca. Ti ljudje so zavohali novo prelivanje krvi in z nekakim navdušenjem so sprejeli novo službo. «Ježov jim je dal podrobna navodila za delo na novih položajih in jim izdal posebna pooblastila, ki so bila pisana na uradnih formularjih centralnega komiteja partije». Ježov je pustil na njih mestih samo štiri šefe oddelkov, in sicer šefa moskovske policije Redensá, šefa oddelka za tujino Sludskega, šefa obmejnih čet Frinovskega ter šefa Stalinove osebne straže Paukerja.

Ostali pa so se ujeli na dobro pripravljen Stalinov trnek. «Naslednjega dne so bivši Jagodovi pomočniki ter njihovi pomočniki odpotovali na svoje nove položaje. Priseli pa niso nikamor. Vse so namreč pobrali z vlaka na prvi postaji in jih posamezno odpeljali v tajne zapore v bližini Moskve».

Tako se je končal prvi lov. «Dva dni pozneje — piše Orlov — je Ježov uporabil isti način s pomočniki ljudi, katerih se je že enkrat rešil...

Te ugrabitve na železniških postajah niso ostale tajni policiji. Nekoliko tednov zatem so NKVD-jevci zvedeli, kaj se je pripetilo njihovim tovarišem. Ježov je bil pameten in je to tudi predvideval. Zato je tudi ukrenil vse, kar je smatral za potrebno. Zamenjal je vse častnike in komandirje policijskih čet v Moskvi in izbral nove čete in nove ljudi za svojo telesno stražo. «Bal se je maščevanja in se je zabarikadiral v nekem oddelku zgradbe NKVD ter se obdal z zares mogočno telesno stražo».

Ježov je delal naglo. Ko je že pozaprl šefe, se je pognal na ostale uslužbence, ki bi bili lahko postali nevarni. Ti ljudje so bili kot brez glave in se niso mogli upirati. Zato so množično izginjali ali kakor koli umirali. Ježov je dal nalog, da pozapro vse preiskovalne sodnike, ki so sodelovali v dotedanjih procesih in to tiste, ki so procese pripravljali, kakor tudi tiste, ki so o teh procesih vedeli kaj več. «Te ljudi je drugega za drugim dal odpeljati iz njih pisarn ali pa ponoči iz njihovih stanovanj».

Namesto da bi se bivši Jagodovi uslužbenci uprli, so se vdali nekaki paniki in nastalo je obdobje množičnih samomorov. Orlov navaja nekoliko primerov:

«V zgodnjih jutranjih urah je prišla patrola v stanovanje preiskovalnega sodnika Certoka, ki se je posebno izkazal surovega pri preiskovalnem postopku proti Kamenjevu. Certok se je z vzklikom: ‚Ne boste me imeli' vrgel z dvanajstega nadstropja».

«...Feliks Gurski se je vrgel skozi okno svoje pisarne z devetega nadstropja...»

«...Uslužbenci ministrstva za zunanje zadeve, ki sem jih srečal ob njihovem prihodu v Spanijo in Francijo, so mi pripovedovali grozotne dogodke o oboroženih patrolah ki so preiskovale stanovanja v hišah, kjer so stanovali uslužbenci NKVD. Pogosto je trkanje na vrata kakega stanovanja privedlo do samomora celo v sosednem stanovanju...»

«...Hiša NKVD stoji v samem srcu Moskve in pogosto so mogli videti številni mimoidoči, kako se uslužbenci mečejo skozi okna zgornjih nadstropij...»

Seveda pa jih je bilo še mnogo več aretiranih in pobitih. Orlov zatrjuje, da je bilo v tem «čiščenju» likvidiranih 3.000 uslužbencev NKVD.

In tako so umirali tisti, ki so pripravljali smrt drugim. Toda niso umrli zato, da bi bilo zadoščeno pravici, ampak zato, da se iz Stalinove duše izbriše strah pred resnico.

Mnogo teže je bilo izvesti drugi del načrta, in sicer likvidirati NKVD-jevce, ki so bili po raznih službah izven Sovjetske zveze. Očitno je bila prva naloga, ki je bila poverjena Ježovu, ta, da te ljudi zvabi v domovino. Množično ubijanje sovjetskih uslužbencev v tujini bi lahko privedlo do nevarnosti, da bi svetovna javnost izvedela o metodah, ki jih je Stalin uporabljal. In kaj bi se zgodilo, če se ne bi hoteli ti ljudje, če bi zvedeli, kaj je doletelo njihove tovariše, več vrniti v Sovjetsko zvezo? To bi bil hud udarec, ki bi mogel razkriti tudi marsikaj drugega. Zato so to izvršili na povsem drug način.

Najlaže je bilo s takimi, ki so imeli v Sovjetski zvezi svoje družine. Družina in predvsem otroci so najboljši talci in vsakemu očetu je težko žrtvovati življenje svojih najbližjih. Take ljudi so torej prve poklicali v domovino. Bilo je to poleti leta 1937. Orlov piše o tem takole: «Ko so se ti funkcionarji vračali iz tujine v Moskvo, so se po navadi prijavili pri načelniku oddelka za inozemstvo Sludskemu. Sludski jih je poslal za mesec dni v enega izmed najlepših počitniških domov na jugu, ki so bili samo za najvišje funkcionarje. Medtem ko so ti ljudje tam preživljali počitnice, so po navadi pisali zelo vesela pisma svojim tovarišem v tujino. Ko so se nato ti funkcionarji vračali iz počitniških domov v Moskvo, so jim zatrjevali, da jih bodo poslali v neko drugo državo na ilegalno delo. Dali so jim ponarejene tuje potne liste in jih vkrcali v vlake za tujino. Toda ti ljudje niso nikoli potovali daleč od Moskve.

(Nadaljevanje sledi)

TRST, sobota 10. aprila 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo pretežno jasno vreme z morebitnimi manjšimi padavinami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 16.1 stopinje; najnižja 10.7 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 14.40: Poje ženski kvintet Radia Ljubljana. — **Trst II.:** 21.45: Dvorakovi Slovanski plesi. — **Trst I.:** 11.30: Simfonični koncert dirigira Fulvio Vernizzi. — **Slovenija:** 17.15: Poje Mariborski komorni zbor.

Iz tržaške kronike

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Šest let zapora zaradi oropanja starega Albanca

Rop sta zasnovala A bančeva ljubica in njen ljubimec, izvedel pa ga je ljubimec - Odnesla sta za 3.000.000 zlatnine in 600.000 lir v gotovini

Na 6 let in 1 mesec zapora ter na plačilo globe 110.000 lir sta bila zaradi tatvine, prevare in izdajanja menic z lažnimi imeni obsojena 37-letni Filadelfo Greco rojen v bližini Siracuse in sedaj stanujoč v Ul. sv. Marka v našem mestu ter 35-letna Vittoria Gobbi, rojena pri Benetkah in stanujoča s svojim ljubimcem 42-letnim trgovcem Tahirjem Maliqom, rojenim v Skutari v Albaniji, ki je zadnja leta stanoval v Ul. Muzio 8.

Dogodek, ki je oba obtoženca pripeljal v zapor, je že znan, saj smo o njem že sredi marca obširno pisali. V osvežitev spomina samo povzemamo, da je 5. marca letos Tahiri prijavil policiji vlom v stanovanje, pri čemer so mu tatovi ukradli za 3.000.000 lir zlatnine, zlatih novcev in 600.000 lir v gotovini. Spočetka je kazalo, da so zlikovci prišli skozi okno v stanovanje, vendar so med nadaljnjo preiskavo ugotovili, da je vse skupaj izvršila oseba, ki je dobro poznala stanovanje in verjetno tudi v njem bivala. Dejstvo, da je izginilo nekaj zlatnine iz predala neke omarice, ki so jo zlikovci odprli s ključem, ki je bil skrit, in skrivališče sta poznala le Tahiri in njegova ljubica Gobbijeva, v leseni tobačni dozi, je agente prepričalo, da je tatvino izvršila ali pa vsaj organizirala Gobbijeva. Preiskava je ugotovila tudi, da se je Gobbijeva zadnje čase sestajala v nekem baru z neznancem in to je policiji zadostovalo, da je žensko povabila na zaslišavanje. Po dolgem izpraševanju je končno klonila in priznala tatvino ter dodala, da je ukradeno blago izročila Grecu, pri katerem so res našli 250.000 lir, medtem ko je aktovko z zlatnino shranil pri neki znanki. To priznanje pa še ni prepričalo policijo, ki je izvedla natančni pregled v Grecovem stanovanju, kjer so pod nočno omarico našli list z merami ključa železne blagajne. Oba sta tako končno morala priznati krivdo in ugotovili so, da je Greco sam izvedel tatvino, potem ko sta jo skupaj organizirala.

Na sodišču, kjer sta se morala zagovarjati, sta vse priznala. Greco je dodal, da je Gobbijevi posojaval tudi do 165.000 lir mesečno, da bi jo tako rešil iz zagate, medtem ko je Gobbijeva izjavila, da je tudi ona stalno delala in denar prinašala domov. Ukradeni denar torej in zlatnina ni vsaj po njenem mnenju, pripadala le Tahiriju, temveč tudi njej. Zanj je večkrat hodila na milansko borzo, medtem ko je 1947. in 1948. leta imela v najemu tudi bar v Videmski ulici.

Tahiri, ki je bil tudi zaslišan ter je ob pogledu na svojo ljubico začel jokati kot otrok, je izjavil, da je svoji ljubici dajal 15 do 20.000 lir tedensko ter da sta večkrat skupaj odšla v Benetke, kjer sta igrala v Casinu. Njegove izjave, da je ženski posodil okoli 800.000 lir so bile v nasprotju z izjavami Gobbijeve, da so izposojene vsote dosegle le 500.000 lir. Dejstvo pa je, da so našli precejšnje število menic, katerih seštete vsote dosegajo 1,025.000 lir. Vse kaže, da je razlika med končno vsoto menic in 800.000 lirami, če seveda verjamemo Tahiriju, nič drugega kot povišek zaradi obresti.

Na vsak način pa so med razpravo ugotovili krivdo bodisi Greca bodisi Gobbijeve in delno sprejeli predlog tožilca, ki je zahteval 6 let in pol zapora ter 200.000 lir globe. Sodišče je tudi odredilo, da se preostale neplačane menice uničijo s tem, da se v njih vpiše obsodbo.

Medtem ko je Greco ves čas razprave mirno poslušal, je Gobbijeva večkrat krčevito zajokala, posebno še po prečitanju obsodbe. Tudi Greco ni mogel zadržati solz in krčevitega joka, ko so ga ponovno uklenili in ga odpeljali nazaj v zapor, kjer bo moral prebiti več dolgih let.

Preds. Fabrio, tož. Pascoli, zapisn. Petrocelli, obramba odv. Antonini in Borgan za Greca, Berton za Gobbijevo.

Mlada zaljubljenca in potepuha oproščena

Annamario Mattiello in begunca Vladislava Ivanova, ki sta ob koncu meseca marca zbežala z doma in ki naj bi pomotoma zašla v Jugoslavijo, je vojaško sodišče med včerajšnjo razpravo, potem ko je dekle obljubilo, da se bo v bodoče bolje obnašajo, medtem ko je Ivanovov oče izjavil, da bo bolje pazil na sina, oprostilo vsake obtožbe.

Z motorjem v vespo

Nekako ob pol treh popoldne sta se 33-letni Bonaventura Krevatin iz Ul. Tor S. Lorenzo in njegova 32-letna žena Karmela Bertocchi, vozila z motorjem po cesti iz Zavelj v Dolino. V višini Domja se je Krevatin na ovinku iznenada znašel pred vespo 22-letnega Luciana Hervatiča od Sv. M.M. Sp., ki je prav tedaj obračal vozilo, s katerim se je hotel vrniti proti mestu. Krevatin je takoj zavrl in ker je bilo trčenje neizbežno je hotel vsaj zaviti na stran, kar se mu je tudi posrečilo, vendar je njegova žena pri tem udarila s kolenom ob vespo, pri čemer si je povzročila globoke rane na kolenu. Z avtobusom podjetja «Autovie carsiche», ki je tedaj privozil mimo, so ponesrečenko odpeljali v bolnišnico, kjer so jo sprejeli s prognozo okrevanja v 10 ali 15 dneh na II. kirurškem oddelku. Ostala dva šoferja sta se rešila brez poškodb.

Trije so padli a le eden v bolnico

Med vožnjo z vespo po Trbiški cesti proti Montebellu, je 32-letni Renato Cernitz, poleg katerega je sedela tudi njegova žena Marija, v bližini predora pod Istrsko cesto trčil v 32-letno Anito Benevoli por. Nicolazzi iz Ul. Doda 7, ki je tedaj hotela prekoračiti cesto. Vsi trije so padli na tla in medtem ko sta se zakonca rešila brez vsakršnih poškodb, so Nicolazzijevo z zasebnim avtom odpeljali v bolnišnico, kjer so jo zaradi podplutbe na senčni strani glave in desnem licu ter prask na nogah pridržali na stomatološkem oddelku. Okrevala bo v 8 ali 10 dneh.

Pri podiranju hiše dobil kamen na glavo

Nekaj minut po 16. uri so z zasebnim avtom pripeljali v bolnišnico, 56-letnega Natala Rampatija iz Ul. Guerazzi, kateremu so zdravniki ugotovili poleg zloma sredinca leve roke in omotičnega stanja tudi rano na glavi z verjetnimi kostnimi poškodbami. Rampati, ki bo okreval, če seveda ne bo komplikacij, v 20 ali 30 dneh, ne govori.

Njegov delovni tovariš Giovanni Barilla iz Ul. Cavana, ki ga je spremil v bolnišnico, je pojasnil, da je Rampatiju, ki je bil zaposlen na račun Selada pri podiranju neke hiše v Ul. del Teatro Romano, priletel na glavo precejšen kamen.

Avto jo je podrl

Medtem ko je 69-letna Francesca Blai vd. Armani iz Ul. M. D'Azeglio, po njenih izjavah, gledala na vogalu Ul. Brunner z Drevoredom XX. septembra proti marmornati plošči z nazivom ulice, je vanjo trčil z avtom in jo podrl 68-letni industrijalec Ezio Cernuschi iz Ul. F. Severo. Cernuschi, ki je žensko takoj po trčenju odpeljal v bolnišnico, pa trdi ravno obratno, to je, da je ženska iznenada in iz neznanih razlogov padla pod avto. Krivdo enega ali drugega bo ugotovila prometna policija, ki je uvedla preiskavo, medtem pa bo morala Blaieva, ki so ji ugotovili zlom stegnenice in kostno poškodbo na piščali desne noge, ostati kakih 60 ali celo 90 dni na ortopedskem oddelku.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

PREDKONGRESNI SESTANEK ČLANOV DFS V ŠTANDREŽU

Preimenovanje naše organizacije bo potrdilo naš program in delo

Zborovalci soglasno odobrili preimenovanje DFS, ki naj tudi v imenu nosi socialistični pečat

Čez 80 Standrežcev se je v četrtek zvečer udeležilo predkongresnega zborovanja, ki ga je organiziral krajevni odbor DFS v Standrežu. Navzoče, med katerimi je bilo poleg štandreških gospodarjev tudi mnogo žena in mladine, je najprej pozdravil domačin Alojz Tabaj.

Politično poročilo in pregled položaja goriških Slovencev v Italiji je podal tov. Viljem Nanut. V uvodu je omenil razdiralno delo nekaterih skupin proti enotnosti goriških Slovencev, ki dobivajo navodila od ljudi iz tujine, ki sovražijo novo socialistično Jugoslavijo in vse tiste, ki odobravajo njeno samostojno, socialistično usmerjeno politiko. Med nje spadajo klerikalci in SDZ-jevci, ki jim je bila borba za narodnostne pravice vedno le krinka za protijugoslovansko delo in za rušenje enotnosti slovenskega naroda. Nič boljši od njih pa niso kominformisti, ki pod plaščem lažnega internacionalizma skrivajo svoje šovinistične nakane.

Tov. Nanut je posvetil precej besed stanju slovenskega šolstva in pomoči in skrbi DFS za njegov obstoj na Goriškem. Za tem pa se je pomudil pri razglabljanju političnega položaja v Italiji in delovanju novih resnično socialistično usmerjenih sil, s katerimi bo možno sodelovanje tudi goriških Slovencev, predvsem na gospodarskem in socialnem področju, kjer delovni ljudje Italije občutijo največ krivice in gorja.

Sledila je diskusija, pri kateri so zbrani dopolnili vaški odbor DFS in določili 25 delegatov za občinsko skupščino, ki bo jutri ob 10. uri v Gorici. Živahna je bila tudi razprava o sodelovanju s socialisti in o preimenovanju organizacije.

Pri tem se je oglasil k besedi tudi novinar Ivo Marinčič. Navedel je napredek Jugoslavije in drugih držav, kjer je na vladi socializem in kjer se iz leta v leto dviga življenjski standard. Po drugi strani pa vidimo, da gre vsa povojna leta v Italiji na slabše. Vkljub veliki pomoči, ki jo je vlada dobila za obnovo industrije in dvig gospodarstva, se število brezposelnih ni zmanjšalo, pač pa marsikje in tudi na Goriškem še povečalo. Zastarel davčni sistem obremenjuje predvsem male ljudi, veliki pa prikrivajo svoje dohodke in plačujejo le malenkost, kar smo videli že iz primerov pri zadnjih škandalih.

Ti in drugi primeri nam kažejo, da je treba državno politiko temeljito spremeniti in moralizirati javno življenje. Ves ta čas so bili na vladi demokristjani, ki nosijo krivdo za tako stanje. Ljudje so spoznali, da je potreben preokret k socializmu in že pri lanskih volitvah je Nenni to izrabil pod geslom socialistične alternative, ki pa je pozneje ni izvedel, ker se ni hotel odtrgati od kominformistov in iz moskovske odvisnosti. Zato ga sedaj zapuščajo člani in se zbirajo okrog Zveze neodvisnih socialistov in drugih skupin, ki težijo za tem, da se uvede v Italiji taka politika, ki bo pomagala ljudstvu in rešila resno gospodarsko krizo.

S takimi silami je potrebno da sodelujemo tudi mi, če hočemo, da bomo dosegli tiste pravice, ki so že predvidene v republiški ustavi, pa demokristjani v 8 letih niso hoteli izdati potrebnih zakonov, da bi jih tudi v praksi izvedli. Z uveljavljanjem pravega socializma bo prišlo tudi do boljšega sodelovanja z Jugoslavijo in do pravične ureditve vseh spornih vprašanj, kar bo prineslo novo življenje v naše obmejne kraje, izboljšalo položaj naše narodne manjšine in utrdilo mir. Seveda pri takem sodelovanju naša organizacija ne bo izgubila svoje samostojnosti in bo ostala zvesta svojemu programu, ki ostane nespremenjen. Tudi preimenovanje bo samo potrdilo naš program in delo, ki sta že itak napredna in socialistična.

Zborovalci so nato soglasno odobrili preimenovanje naše organizacije, ki naj tudi v imenu nosi socialističen pečat, kar nas bo še bolj povezalo z narodi Jugoslavije in z naprednimi silami doma in v svetu.

PO TREH MESECIH NELAHKEGA DELA

Občinska gospodarska komisija zaključila svoje delo

Poročilo bo predloženo občinskemu upravnemu odboru, potem pa bo o njem diskutiral občinski svet

Predvčerajšnjim je v Gorici zaključila svoje delo občinska gospodarska komisija, ki je bila izvoljena januarja meseca na seji občinskega sveta.

Naloga komisije je bila predvsem pripraviti razne predloge gospodarsko-socialnega značaja, ki naj bi pripomogli k rešitvi perečega gospodarskega stanja goriške občine kot tudi celotnega stanja v goriški pokrajini. Člani komisije so pregledali delovanje raznih ustanov v okviru občine in razne možnosti povečanja industrijske ter trgovinske aktivnosti, ki bi služila izboljšanju življenjskih pogojev goriškega prebivalstva. V ta namen so pripravili posebno poročilo, ki bo v kratkem predloženo občinskemu upravnemu odboru, zatem pa bo o njem diskutiral goriški občinski svet, ki bo izrazil končno mnenje.

Delo komisije ni bilo lahko, kajti kljub možnosti jačenja našega gospodarstva niso osrednje oblasti razen številnih obljub nudile doslej še nikakršne konkretne pomoči. Prosta cona se je popolnoma izjalovila kot ustanova, ki naj bi pripomogla k izboljšanju in povečanju industrijskih objektov ter oživljenju trgovine, prav tako pa se je razmenjava med dvema sosednima državama ustavila in ni napredovala samo zaradi izrednih prepovedi rimskih vodilnih krogov, pa čeprav se je goriška trgovinska zbornica za to pozanimala še v precejšnji meri. Dokler bodo za italijanske oblasti šovinistični ideali primarna stvar, ne bo mogoče doseči na gospodarskem področju zaželenih ukrepov, ki so nujno potrebni, ako se hoče pravočasno rešiti Gorica pred gospodarskim polomom.

Naplačilo uslužbencem krajevnih ustanov

Te dni je prišlo poročilo iz Rima, da je podtajnik v notranjem ministrstvu dal zagotovilo, da bodo krajevne ustanove pooblaščene podeliti svojim uslužbencem naplačilo, kakor je bilo to že pred časom določeno za državne uslužbence. Zadevo so nekatere občine v Italiji že uredile; tako je tudi goriška občina že vse uredila za podelitev naplačila svojim uslužbencem.

Nesreča na delu

Včeraj zjutraj ob 11.30 je rešilni avto Zelenega križa odpeljal v bolnico Brigata Pavia 24-letno Mario Luiso Zanelli iz Ul. Capuccini št. 15. Zanellijeva, ki je uslužbena pri monopolskem podjetju v Drevoredu XX. septembra, se je medtem, ko je prala šipe na oknih, nerodno pripognila in si rahlo poškodovala hrbtenico.

DEŽURNA LEKARNA: Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Pontoni-Bassi, Raštel 27 - tel. 33-49.

KINO

CORSO. 17: «Samoa», barvni film, G. Cooper.
VERDI. 16: «Nag ostrogar», barvni film, J. Stewart.
CENTRALE. 17: «Roparji sedmih morij», J. Payne.
VITTORIA. 17: «Godi se v Berlinu», C. Bloon in J. Mason.
MODERNO. 17: «Rumeni plaz», F. Lovejov in R. Carlson.

Sprejem pri goriškem prefektu

Goriški prefekt je v četrtek sprejel števerjanskega župana ter predsednika pokrajinske uprave dr. A. Culota, ki sta poročala prefektu o raznih upravnih problemih.

Kino na Opčinah

Danes ob 18. uri film:

«Cesarske vijolice»

Veliko izbiro konfekcij po resnično nizkih cenah nudi

Kaliger

Športni jopiči že od 2.950 L
Hlače iz volne » » 1.450 »

Nadalje še veliko izbiro dežnih plaščev, delovnih oblek, športnih potrebščin in VOJAŠKIH PREDMETOV

Kaliger, Trst, Ul. Timeus št. 3 (nova hiša)

Za nakup nove obleke se boste laže odločili sedaj, ko ima

Foderami A. Pertot nov oddelek

kjer je velika izbira dobrega in modernega blaga za moške obleke po zelo ugodnih cenah

BLAGO ZA VSAK OKUS - CENA ZA VSAK ŽEP

Foderami - A. Pertot
TRST, Ul. Ginnastica 22, Tel. 95 998

ZASTOPNIK IN GLAVNA ZALOGA
ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI
TRST - Ul. Valdirivo 3, tel. 50-34

ŠPORTNI DNEVNIK

MOTODIRKA V DOLOMITIH

Včeraj je zmagal Provini vodi pa še vedno Venturi

Nedeljska etapa tudi na Totocalciu

BOZEN, 9. — Današnja etapa je bila prekratka, da bi prihajali prvi na cilj dirkači na motorjih z večjo kubaturo, kot se je to dogajalo na prejšnjih etapah. Čeprav namreč večje kategorije pozneje startajo, na dolgih etapah vendar dohite manjše motorje. Danes pa je v Bozen prvi privozil Stringhetti na svojem «Capriolu» 75 ccm.

Prvič, odkar so se motociklisti spustili na dolgo pot od Bologne, jih je danes «pozdravil» dež. Včasih je kar lilo in zdelo se je, da dirkači ne bodo dosegli velike povprečne brzine. Toda bodisi zaradi lepih cest bodisi zaradi tega, ker so dirkači večinoma res pravi mojstri vožnje z motorji, je bila povprečna brzina tudi danes zelo visoka. Upoštevati je še treba, da je današnja etapa vodila v Dolomite in tudi čez prelaze, kakor je Cimabanche, ki je visok 1544 m. Razen tega se cesta vije po neskončnih serpentinah, kar vse ovira hitrost vožnje.

V današnji etapi je Venturi prepustil zmago Proviniju, toda v skupni oceni je še vedno na prvem mestu.

Jutri bodo dirkači vozili do Verbanie, v nedeljo pa od Verbanie do Bologne. Tisti, ki bodo za nedeljo igrali Totocalcio, se bodo morali nekoliko ukvarjati tudi s to motodirko. Uganiti bodo namreč morali, ali bo na poslednji etapi zmagal dirkač na stroju Benelli, ali na Mondialu ali (kot X) na kateremkoli drugem izven teh dveh.

Vrstni red na cilju etape Mestre — Bozen (187 km):

Kategorija 75 ccm: 1. Stringhetto (Capriolo) 3.33'03", povprečno 80.825 km; 2. Mariani (Laverda) 3.35'42"; 3. Rippa (Laverda) 3.35'51"; 4. Apolloni (Laverda); 5. Gualtieri (Laverda) itd.

Kategorija do 100 ccm: 1. Gandossi (Ducati) 3.25'05", povprečno 83.965 km; 2. Maoggi (Laverda); 3. Zanzani (Laverda); 4. Zitelli (Ducati); 5. Mattiello (Laverda) itd.

Kategorija do 125 ccm: 1. Ciai (Rumi) 3.14'05", povprečno 88.724 km; 2. Daminelli (Mi-Val); 3. Vigorito (Rumi); 4. Pionava (Benelli); 5. Basso (Rumi) itd.

Kategorija do 175 ccm: 1. Provini (Mondial) 3.01'59", povprečno 94.669 km; 2. Speziali (Morini); 3. Carrano (Mi-Val); 4. Mafezzoli (Mi-Val); 5. Baronciani (Ganna); 9. Venturi (Mondial) 3.15'06"; 10. Campana (Morini) 3.16'44".

Splošna ocena v posameznih kategorijah po etapi Mestre - Bozen:

Kategorija 75 ccm: 1. Mariani (Laverda) 31.24'08", povprečno 81.563 km; 2. Apolloni (Laverda) 31.37'36"; 3. Mencaglia (Laverda) 31.42'45".

Kategorija do 100 ccm: 1. Zanzani (Laverda) 29.54'20", povprečno 85.636 km; 2. Maoggi (Laverda) 30.08'32"; 3. Gandossi (Ducati) 30.45'38".

Kategorija do 125 ccm: 1. Tartarini (Benelli) 27.42'35", povprečno 92.422 km; 2. Ciai (Rumi) 28.27'59"; 3. Vigorito (Rumi) 28.33'04".

Kategorija do 175 ccm: 1. Venturi (Mondial) 25.26'39", povprečno 100.651 km; 2. Provini (Mondial) 26.21'10"; 3. Campana (Morini) 26.29'21".

REMO VENTURI

V PONEDELJEK ZVEČER

Velika plavalna prireditev v pokritem kopališču

Nastopili bosta Eva Novak in Wielema

MILAN, 9. — Danes bo v priredbi društva «Rari nantes Milano» v pokritem bazenu Cozzi mednarodna plavalna prireditev za pokal milanskega velesejma. Na sporedu bodo moške in ženske tekme, ki se jih bodo udeležili plavalci svetovnega slovesa. Najprivlačnejša točka bo gotovo tekma na 100 m prosto, kjer bosta nastopili Holandki Novak (Madžarka, ki se je poročila s Holandcem) in Wielema. Nadalje bo na 100 m prsno nastopila svetovna prvakinja Novak, Welling itd. Med moškimi bodo nastopili kot gostje Hirsch, Lehmann, Elmi proti domačinom Romaniju, Lorenzelliju, Paliagi itd.

Priložnost, ko bodo v Milanu plavalci evropskega in svetovnega razreda, so hoteli izkoristiti tudi tržaški funkcionarji plavalnega športa in so pripravili za ponedeljek zvečer prireditev, ki bo vredna lepega pokritega bazena, ki ga ima Trst šele en mesec. Tako bo tudi v Trstu nastopila Holandka Geertje Wielema, svetovna rekorderka na 100 m hrbtno, ki je prav tako med prvimi na 100 m prosto. Nadalje bomo videli Evo Novak, Madžarko, ki je dobila holandsko državljanstvo po poroki. Eva Novak-Gerad si je v Londonu in Helsinkih osvojila štiri olimpijska prvenstva. Poleg teh dveh bodo nastopile še Holandke Welling, Garritse in Kraan ter Italijanke Solari, Francoletti, Manazzon - Campregher itd. Med moškimi bo nastopil Nemec Lehmann, evropski prvak na 1500 m s svojima rojakoma Hirschem in Langom, od Italijanov pa bodo na startu Samoiedo, Romani, Paliaga, Dannerlein, Lorenzelli, Crovetto in drugi.

Tako mislimo mi:

Francija - Italija (I. polčas)	X	1	
Francija - Italija (končni rezultat)	1	X	2
Italija B - Francija B (I. polčas)	1	X	
Italija B - Francija B (končni rezultat)	1		
Cuneo - Pro Vercelli	1	X	
Adriese - Cremonese	2		
Trento - Mestrina	2	1	X
Forli - Perugia	2		
Grosseto - Cecina	1		
Pontedera - Siena	1		
Pescara - Chin. Neri	1		
Olbia - Cral Cirio	2		
Benelli - Mondial	2	X	
Marsala - Molfetta	1		
Cesena - Signe	2	X	

RIM, 9. — Piola je izjavil, da ne bo mogel prej kot jutri opoldne objaviti postavo reprezentance B, ki bo v nedeljo na olimpijskem stadionu v Rimu nastopila proti Franciji B.

BRESCIA, 9. — Piloti iz 6 držav so do sedaj prijavljeni za avtomobilsko dirko «1000 milj», in sicer 1 Američan, Angleži, Francozi, Nemci, Švicarji in Švedi.

SAHOVSKE VESTI

Botvinik-Smislov 5:5

Začetek dvoboja za svetovno šahovsko prvenstvo med Botvinikom in Smislovom je kazal, da bo Botvinik svojega nasprotnika pregazil. V prvih štirih kolih je svetovni prvak že nabral 3,5 točke, tako da se je zdelo, kot da izbirni turnir kandidatov ni dal najbolj primernega kandidata za nasprotnika Botviniku. Znano je namreč, da je Botvinik že igral match za svetovno prvenstvo z Bronsteinom in si je komaj ohranil naslov svetovnega prvaka; 24 partij sta namreč Botvinik in Bronstein odigrala tako, da je vsak dobil po 12 točk in naslov prvaka je ostal dotedanjemu prvaku. Tisti, ki so primerjali uspeh Bronsteina in začetni neuspeh Smislova, kar niso mogli verjeti, kako se vse to dogaja. Toda peto in šesto kolo je z dvema remijema nekoliko zavrlo Botvinikov pohod; razmerje pa je bilo še vedno 4,5 : 1,5.

Sedma partija pa je prinesla Smislovu prvo zmago. Tudi v osmi je dobil pol točke. Rezultat je bil doslej: 5:3. Deveto partijo je Smislov zaigral v velikem stilu ter Botvinika pritisnil ob zid. Smislov ima torej že 4 točke, Botvinik pa samo eno več: 5. Razmerje sedaj še daleč ni tako kričeče. Dejstvo, da se je Smislov v zadnjih kolih tako povzpel, ga gotovo bodri za nadaljnji del tekmovanja.

V deseti partiji je Smislov s črnimi figurami izbral sprejeti damski gambit in Botvinika premagal. Potem ko je vodil s tremi točkami razlike, se bo moral Botvinik sedaj močno potruditi, da ohrani naslov svetovnega prvaka.

Šahovski brzoturnir

priredi

SREDNJESOLSKO-AKADEMSKI SPORTNI KLUB

v ponedeljek 12. in torek 13. aprila 1954 s pričetkom ob 20. uri V UL. ROMA 15/II

Vabimo vse šahiste, da se brzoturnirja udeležijo. Vpisovanje do ponedeljka dopoldne v Ul. Roma štev. 15/II.

RIM, 9. — Organizatorji dvoboja Mitri - Turpin za evropsko prvenstvo so določili, da se bo dvoboj pričel ob 18.30 v nedeljo 2. maja. Tako bodo lahko šli gledat dvoboj tudi gledalci nogometne tekme Roma - Sampdoria.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Pijanec v družini nesreča v hiši

Ker je pretepal svojo ženo, tako da je zaradi tega padla celo v nezavest, so ga obsodili na šest mesecev zapora

Pred kazenskim sodiščem v Gorici se je včeraj dopoldne zagovarjal 33-letni Costantino Bean iz Skocijana, Ul. Trieste 14, ki so ga obtožili, da je slabo ravnal s svojo 30-letno ženo Evelino De Bortoli, in sicer od 1947. leta pa do 26. novembra lanskega leta.

Soseda zakoncev Bean se je 26. novembra zvečer zglasila na orožniški postaji v Skocijanu in prosila za pomoč organov javne varnosti, ki naj bi preprečili nadaljnje trpinčenje mlade Beanove žene, katero je prav tisti večer močno pretepel njen mož. Orožniki so odšli po Beana in ga s silo odvedli na orožniško postajo. Njegovo ženo, ki je bila vsa krvava, pa je ambulanta odpeljala po prvo zdravniško pomoč. Evelina Bean je pred preiskovalnim sodnikom izjavila, da jo je mož pretepel zato, ker ni hotela izpolniti naročila za nakup četrt litra vina. Mož je bil namreč že vinjen in žena je že vedela, kaj bi se zgodilo, če bi mu ustregla. Razburjen se je Costantino spravil nad ženo, jo močno pretepel in jo s pestmi obdelal po obrazu, tako da je padla v nezavest in jo je komaj rešila soseda, ki je nesrečnici pritekla na pomoč. Zanikanje Beana, ki je trdil, da se je to zgodilo le tisti večer in samo slučajno, pa je z dokazi ovrgla žena in številne priče, ki so poznale nesrečno družinsko življenje zakoncev Bean Nerazumevanje v družini je nastalo, ko je začel mož pijančevati. V pijanosti ni poznal meja in je mlado ženo pretepal tudi ko je bila noseča, tako da je prvorojenec, ki je sedaj v goriški bolnici, psihično zaostal. S pretepom je nadaljeval tudi pred rojstvom drugega otroka, katerega čuva sedaj mati Beanove. Življenje mlade žene je postalo iz dneva v dan neznosnejše in končno je morala zapustiti dom ter se preseliti k sorodnikom v Gorico.

Za surovo ravnanje, ki nima opravičila, je kazensko sodišče obsodilo Costantina Beana na 6 mesecev in 10 dni zapora ter na plačilo sodnih stroškov. Vendar pa je bil Bean za štiri mesece pomiloščen, ostala kazen pa je pogojna.

Predsednik sodišča dr. Suich, državni pravdnik De Marsi, zapisnikar Omeri.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - T 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst